

LINTUKYMI

KYMENLAAKSON LINTUTIETEELLISEN YHDISTYKSEN VUOSIJULKAISU 1/2021

Kannen kuva: Taviokurna

Kuva: Ilkka Korhonen

KyLY:n jäseneksi liittyminen

Liittymällä KyLY:n jäseneksi liityt samalla BirdLife Suomen jäseneksi.

- ▶ Jäseneksi liitytään täyttämällä lomake osoitteessa:
www.birdlife.fi/liitytaitue/liity
- ▶ Jäsenasioissa voit olla yhteydessä myös KyLY:n jäsensihteeriin Paula Uotilaan, e-mail:
uotilapaula@gmail.com

KyLY:n aktiiviksi?

KyLY järjestää jäsenilleen retkiä, linturalleja ja muuta toimintaa. Uudet yhdistystoimijat ovat erittäin tervetulleita. Mikäli haluat osallistua yhdistystoimintaan (esim. retkien järjestäminen, lintuoppaana toimiminen, lintulaskentoihin osallistuminen, lasten ja nuorten toiminta tai mitä ikinä mieleesi tulee), ota rohkeasti yhteyttä hallituksen jäseniin.

Lintukymiä tekemään?

Lintukymi-lehteen kaivataan jatkossakin artikkeleita linnuista ja linturetkeilystä. Jos haluat kirjoittaa artikkelin tai sinulla on tarjota aineisto tai aihe jutulle, ota yhteyttä. Myös hyvälaatuiset valokuvat linnuista ja linturetkeilystä ovat tervetulleita. Myös yhdistyksen järjestämissä tapahtumissa otettuja kuvia kaivataan lehteen. Muistathan kuitenkin, että lehden tekeminen on vapaaehtoistyötä, eikä siitä näin ollen makseta palkkiota.

- ▶ Tekstit, ideat ja muu palaute:
uotilapaula@gmail.com
- ▶ Valokuvat:
juhis973@gmail.com

Kysyttävää?

- ▶ Suojeluasiat:
Juha Ojala, juhis973@gmail.com
- ▶ Harvinaisia lintuja koskevat havainnot kuuluvat ARK:n/RK:n käsittelyyn; lisätietoja havaintojen ilmoittamisesta:
www.birdlife.fi/havainnot/harvinaisuudet
- ▶ Loukkaantuneita tai sairastuneita luonnonvaraisia lintuja koskevat asiat KyLY:n alueella:
Pyhtään lintuhoitola, p. 040 5188976,
lintuhoitolapyhtaa@gmail.com

KYMPENLAAKSON LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS RY

YHTEYSTIEDOT

Kotisivu: www.kyly.fi

Facebook: www.facebook.com/KymenlaaksonLintutieteellinenYhdistys

KymenlaaksonLintutieteellinenYhdistys

HALLITUS 2021

Puheenjohtaja

Antto Mäkinen

Kiiskintie 30, 48800 Kotka

puh. 050 379 3325

antto.makinen@gmail.com

Varapuheenjohtaja

Jukka Kivilompolo

puh. 040 743 9079

jukka.kivilompolo@gmail.com

Sihteeri

Juha Ojala

puh. 040 561 8350

juhis973@gmail.com

Jäsenet

Joni Räsänen

Elissa Soikkeli

Teo Ylätaalo

JULKAISUN TOIMITUS

Vastaava toimittaja

Paula Uotila

Kuvatoimittaja

Juha Ojala

Toimituskunta

Joni Räsänen

Elissa Soikkeli

JULKAISUN TAITTO

Seija Aspola

JULKAISUN PAINOAIKKA

Offsetpaino Westman Oy

Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys ry
on BirdLife Suomen jäsenyhdistys.

LINTUKYMI

KYMPENLAAKSON LINTUTIETEELLISEN YHDISTYKSEN VUOSIJULKAISU 1/2021

SISÄLLYS

Hanhikeskustelua ja suuri määrä uusia harrastajia <i>Juha Ojala</i>	4
KyLY:n tapahtumat 2019–2020 <i>Paula Uotila</i>	5
Ensikertalainen ekorallissa <i>Elissa Soikkeli</i>	16
Kooste KyLY:n yhteishavainnointipäivästä 3.10.2020 <i>Eetu Paljakka</i>	18
Peltosirkku – vuoden lintu 2020 <i>Eero Parkko</i>	22
Vierailu Hiirettelänvuorelle <i>Juha Ojala</i>	25
Yölaulajat <i>Eero Parkko</i>	28
Yölaulajaretkellä <i>”Korpinsydän”</i>	35
Isovesipääsky Haminassa 7.11.2020 <i>Joni Räsänen</i>	36
Myöhästynyt joululahja – merisirri Kouvolassa <i>Elissa Soikkeli</i>	38
Näkökulmia lintuharrastukseen <i>Juha Ojala</i>	40
Madagaskarin molemmat puolet <i>Petri Parkko</i>	42

Mustarastas. Kuva: Ilkka Korhonen

PÄÄKIRJOITUS

Hanhikeskustelua ja suuri määrä uusia harrastajia

VUOSI 2020 oli yllätyksellinen. Koronavirus aiheutti yhteiskunnallisia järjestelyjä, jotka olivat täysin poikkeuksellisia. Lintuharrastajalla oli kuitenkin keinoja sopeutua muuttuneisiin olosuhteisiin. Maastossa riitti tilaa koronan vaatimien turvavälien ylläpitämiseen. Samalla maastoon pääsi pakoon jatkuvana vyörynyttä koronauutisointia. Luonnossa retkeilystä tuli jopa trendikään oloista, lintujen tarkkailun ollessa osa tätä trendiä. Ihmisten luontosuhde sai uusia ulottuvuuksia.

Koronavuonna lintuharrastukseen tarkoitetuilla tarkkailupaikoilla riitti väkeä siinä määrin runsaasti, että osalle harrastuspaikoista syntyi myös korjaus- ja kunnostustarpeita. Tästä syystä valtiolta tuli loppuvuonna 2020 jakoon avustusrahoja luontoharrastus- ja virkistyskohteiden kunnostukseen. KyLY esitti Kymenlaakson alueen kunnille ideoita jo olemassa olevien harrastuspaikkojen kunnostustarpeista sekä muutamista täysin uusista harrastuskohteista, joista esimerkkinä Pyhtään Heinlahdelle suunnitella oleva uusi lintutorni.

Koronan lisäksi vuonna 2020 uutisoitiin ahkerasti valkoposkihanhasta ja niiden ampumisen sallimisesta. Perusteena lintujen ampumiselle olivat satovahingot, joita pelloilla laiduntavat hanhet saavat aikaan. Vuonna 2020 ELY-keskukset myönsivät useita lupia hanhien ampu-

malla tapahtuvaan karkottamiseen myös Kymenlaakson alueelle. Yleinen kanta on ollut se, että kaikki muut karkotuskeinot on jo kokeiltu, joten vain ampuminen jää jäljelle.

Olisi toivottavaa, että hanhien karkottamiseen haettaisiin vielä ratkaisua esimerkiksi parvien laskeutumisen ja pakoon lähdön hankaloittamisesta. Pellolle tarpeeksi tiheästi asetetut esteet, kuten keppien nokassa hulmuavat viirit, voisivat tehdä pellolle laskeutumisesta hanhien näkökulmasta katsoen epämiellyttävää. Peltö, jolle on asetettu lentoesteitä, on hanhiparvelle aina riski, sillä merikotkan kaltaisia petoja on hanhiparvien perässä jatkuvasti ja pakotilanteessa esteiden väistelyyn ei ole aikaa.

Joka tapauksessa vuonna 2021 pääsemme seuraamaan, miten hanhien häätäminen uusilla lupaehdoilla onnistuu, ja valitettavasti myös koronavirus vaikuttaisi olevan osa arkea vielä lähitulevaisuudessa. Toivotetaan poikkeusolojen saattamana mukaan tulleet uudet harrastajat tervetulleiksi ja seuraillaan maailman tapahtumia, niin koronan kuin hanhienkin osalta.

*Juha Ojala
KyLY:n suojeluvastaava*

2019–2020

Tapahtumakatsauksessa käsitellään tällä kertaa kahden edeltävän vuoden tapahtumat. Vuosi 2019 oli tapahtumarikas, mutta vuonna 2020 yleisötapahtumia ei koronavirusepidemian vuoksi voitu normaaliin tapaan järjestää.

VUOSI 2019

TALVI

Pihabongaus

BirdLifen valtakunnallista pihabongausviikonloppua vietettiin 26.–27.1. Sunnuntaina 27.1. järjestimme opastettua pihabongausta kolmella talviruokinnalla: Kouvolan Valkealassa Lappalanjärven lintutornin luona, Kotkan Katariinassa sekä Iitin Mukulanlahdella. Kävijöitä tapahtumissa oli yhteensä parisenkymmentä, ja päivän parhaita havaintoja olivat mm. Lappalalla nähdyt 39 punatulkkua.

Pihakisa 2018–2019

Joulukuun alusta helmikuun loppuun kestävään pihakisaan osallistui 43 pihaa. Kisassa havaittiin yhteensä 78 lajia, keskimäärin 21,9 lajia/piha. Kisan voitti Olli Kivinen Iitistä tuloksella 41 lajia.

Pöllöretket

Seppo Grönlund veti maaliskuussa kaksi pöllöretkeä: yhden Iitin suuntaan ja toisen Haminan ja Virolahden alueelle. Etelä-Kymenlaakson retkellä kuultiin lehtopöllöjä, ja Iitin retkellä lisäksi helmi- ja viirupöllö sekä huuhkajia.

KEVÄT

Kevään yhteishavainnointipäivä

Kevään yhteishavainnointipäivää vietettiin pääsiäismaanantaina 22.4., jolloin havainnoitiin muuttavia lintuja klo 5.30–13.30. Osallistujia oli 11 paikassa, joka on ennätysmäärä keväisen yhteishavainnointin historiassa. Paikkojen välillä oli myös pinnakisa, johon osallistuneiden tulokset ja parhaat havaitut lajit seuraavassa:

Punatulku. Kuva: Ilkka Korhonen

1. Hamina, Lupinlahti, lintutorni (Eero Hietanen sekä lyhytaikaisia kävijöitä), 84 lajia, nokkavarpunen ja luhtakana
2. Virolahti, Kellovuori, lintutorni (Seppo Grönlund, Pertti Koukkula, Kimmo Leinonen, Aulikki Nygrén, Jari Venemies ja Seppo Vuolanto), 82 lajia, pikkukiljukotka (ei ARK:n hyväksymä) ja metso
3. Pyhtää, Heinlahti, Oskarinpolku (Ari Vuorio, Lasse Kaartinen ja Leo Hyvärinen), 78 lajia, jalohaikara ja varpunen
3. Pyhtää, Labbøle, Högberget (Markus Öst), 78 lajia, arosuohaukka ja pikkujoutsen
5. Hamina, Kirkkojärvi, lintutorni (Eero Parkko, Liisa Parkko ja Raimo Harju), 72 lajia, valkoselkätikka ja liejukana
5. Kouvola, Mielakanmäki (Jani Salonen ja Juha Ojala), 72 lajia, suopöllö ja metsäkivinen
7. Kotka, Vasikkasalmi, silta (Esa Partanen), 70 lajia, aro-/sinisuohaukka ja kaakkuri
8. Kotka, Itäranta, täyttömäki (Antto Mäkinen), 66 lajia, nokkavarpunen ja teeri
9. Kotka, Hovinsaari, Hietasen pengertie (Joni Räsänen, Ari Ryökynen ja osan aikaa Rauno Sandberg), 49 lajia, jouhisorsa ja uuttukyyhky

Lisäksi yhteishavainnointiin osallistuivat Iitin Mukulanlahti ja Haminan Koivuluoto.

Vappuralli

Vappuralli järjestettiin vapunpäivänä 1.5. Rallialueena oli koko Kymenlaakso, ja ralliaikana klo 3–18. Ralliin osallistui neljä joukkuetta, ja yhteensä rallissa havaittiin 153 lintulajia. Parhaita havaintoja olivat Farmijoukkueen löytämä punakaulahanhi sekä Team Lappalan havaitsemat kuudessa eri parvessa muuttaneet 322 pikkujoutsenta. Rallin tulokset:

1. Team Lappala (Antti Vänskä ja Teo Ylätalo), 133 lajia. Ässät: harmaapäätikka, kaakkuri, mustaleppälintu, jänkäkurppa ja valkoselkätikka
2. Pelle ja Pyhtään Pelottomat (Ari Vuorio, Mikko Laaksonen ja Lasse Kaartinen), 128 lajia. Ässät: mustapääkerttu, luotokivinen, metso, ristisorsa, riskilä, ruokki ja pohjantikka
3. Gulls (Juha Ojala ja Jukka Kivilompolo), 125 lajia. Ässät: piekana, pikkukuovi, nokkavarpunen, järripeippo ja tunturikiuru
4. Farmijoukkue (Antto Mäkinen, Kristiina Rintamäki ja Joni Räsänen), 116 lajia. Ässät: käki, turkinkyyhky, pensaskerttu ja rastaskerttu-nen

Tornien Taisto

BirdLifen koko maan kattava Tornien Taisto kisattiin lauantaina 4.5. Yhdistyksemme edustusjoukkueet kilpailivat Haminan Lupinlahdella ja Kouvolan Jaalanlahdella. Näiden lisäksi Kymenlaaksossa taistoon osallistui 10 muuta joukkuetta. Kymenlaakson torneista parhaaseen tulokseen ylsi Suomen Ympäristökeskusten joukkue, joka kisasi Lintulahden tornissa Virolahden Vilkkilänturalla. 99 havaitulla lajillaan joukkue sijoittui koko kilpailun neljänneksi. Koko Suomessa tapahtumaan osallistui 317 joukkuetta.

Merikotka. Kuva: Ilkka Korhonen

Lasten lintuviikon tapahtuma

Toukokuussa BirdLifen valtakunnallisella lasten lintuviikolla yhdistyksemme järjesti ensimmäistä kertaa lastentapahtuman. ”Lasten oma lintujen havainnointi-ilta” pidettiin 13.5. Kuusankoskella Kuusaanlammen rannalla sijaitsevalla Lamminrannan kodalla. Tapahtumassa lapset saivat havainnoida lintuja ja käyttää kaukoputkia yhdessä oppaiden kanssa. Ilta järjestettiin yhdessä Kotapartion ja Lamminrannan Kyläyhdistyksen kanssa.

Arktika-päivät

Arktika-päiviä vietettiin Virolahdella 10.–26.5. Näiden yhteydessä järjestettiin Arktika-ralli lauantaina 19.5. Ralliin osallistui seitsemän joukkuetta, ja yhteensä rallissa havaittiin 156 lintulajia. Kaksi parasta joukkuetta ylsi samaan lajimäärään, jolloin ässälajien määrä ratkaisi voiton. Rallin tulokset:

1. Kellis (Jari Venemies, Seppo Vuolanto ja Seppo Grönlund), 132 lajia. Ässät: pikkujoutsen, jänkäkurppa, törmäpääsky, huuhkaja ja varpuspöllö
2. Lakan grilli (Hanna Aalto, Janne Aalto ja Miska Loippo), 132 lajia. Ässät: töyhtötiainen, kana-haukka, pyrstötiainen ja fasaani
3. Svenssonit (Antto Mäkinen, Juha Ojala ja Juho Jolkkonen), 123 lajia. Ässä: ampuhaukka
4. Allin kuristus (Kristiina Rintamäki, Jani Salonen ja Joni Räsänen), 121 lajia. Ässä: pyy
5. Vasen lahje (Juha Kettunen, Teemu Konttinen ja Arto Laakso), 117 lajia. Ässät: kangaskiuru ja pikkutikka
6. Ekonautiskelijat (Ari Salminen ja Jarkko Rutila), 114 lajia. Ässä: mustapyrstökuiri
7. Menijo (Pekka Saikko ja Jari Markkula), 103 lajia

Ulko-Tammion retki

Lauantaina 25.5. järjestettiin arktikaretki Itäisen Suomenlahden kansallispuistoon Ulko-Tammion saarelle. Päivän sää oli pilvinen ja sumuinen, sadettakin saatiin paluumatkalla. Aalokko ei kuitenkaan ollut voimakas, joten lintuja pystyi tarkkailemaan hyvin myös merimatkan aikana. Merelle oli kerääntynyt suuria parvia mustalintuja, pilkkasiipiä ja alleja, ja lisäksi valkoposki- ja sepelhanhia muutti jonkin verran. Myös kuikkamuutto oli ilahduttavan runsasta, ja retkeläiset pääsivät näkemään lähietäisyydeltä myös mm. useita merikihuja. Saaressa havaittiin paikallisina mm. pikkusieppo, idänuunilintu sekä kultarintoja.

Retken yhteislajimääräksi saatiin 94 lajia (edellisenä vuonna samalla retkellä 92). Retkeläisten kesken pidetyssä lajimääränarvauskisassa kukaan ei arvannut oikein, joten pääpalkinto (lunnunpönttö) luovutettiin lähimmäksi arvanneelle, joka oli Veikko Heimola arvauksella 95 lajia.

Osallistujia retkellä oli 81 henkilöä, joka on uusi ennätys (edeltävä ennätys 62 henkilöä vuonna 2018).

KESÄ

Yölaulajaretki

Lauantaina 8.6. järjestettiin opastettu yölaulajakävely Kouvolan Saksanaholla. Osallistujia oli 13 henkilöä ja retkellä havaittiin mm. useita viitakerttusia ja yksi luhtakerttunen.

Ekorallit (kesäkuu ja elokuu)

Lauantaina 8.6. käytiin perinteinen kesäkuun ekoralli (kesto 8 h), jonka tulokset ja havaitut parhaat lajit seuraavassa:

1. Esa Partanen, 111 lajia. Reitti Kotka Ruonala – Räski – Pyhtää Heinlahti – Länsikylä – Valkmusa – Lökören – Heinlahti – Kotka Langinkoski – Hovinsaari – Kotkansaari. Mustapyrstökuiri, kehrääjä ja mustaotsalepinkäinen
2. Antto Mäkinen, 104 lajia. Reitti Kotka Tavastila – Rantahaka – Kaarniemi – Tiutinen – Hovinsaari. Kukankeittäjä ja mustaotsalepinkäinen
3. Ari Eerola, 102 lajia. Reitti Kotka Laajakoski – Eskola – Helilä – Kaarniemi – Rantahaka – Hamina Salmi – Kotka Rantahaka – Kaarniemi – Itäranta – Korkeakoski. Rastaskerttunen ja pikkusieppo
4. Joni Räsänen, 81 lajia. Reitti Kotkan ja Pyhtään alueella. Rastaskerttunen, ruisräikkä ja mustaotsalepinkäinen

Parhaista rallissa havaituista lajeista mustaotsalepinkäinen löytyi rallin aikana, mutta löytäjä oli rallin ulkopuolinen harrastaja.

Elokuun ekoralli käytiin lauantaina 17.8. (kesto 6 h). Tulokset ja parhaat lajit:

1. Esa Partanen, 86 lajia. Reitti Kotka Itäranta – Kaarniemi – Saksala – Hovinsaari. Kirjosiipikäpylintu ja jättiläispeippo
2. Eero Parkko, 83 lajia. Reitti Hamina Salmenkylä – Myllykylä – Kirkkojärvi – Tervasaari – Lupinlahti. Peltosirkku ja harmaasorsa
3. Antto Mäkinen, 77 lajia. Rallialue Kotkassa. Jalohaikara (11 yksilöä) ja luhtakana
4. Ari Eerola, 72 lajia. Reitti Kotka Perävarppi – Tiutinen – Itäranta – Rantahaka. Kirjosiipikäpylintu ja mustaviklo
5. Olli Kivinen, 68 lajia. Reitti Iitti Kymmentaka – Sonnanniemi – Autiontie – Kaidassuo. Kaulushaikara ja punasotka

SYKSY

Syksyn yhteishavainnointipäivä

Lauantaina 5.10. oli syksyn yhteishavainnointipäivä, jolloin tarkkailtiin lintuja klo 7.30–13.30 eri puolilla Kymenlaaksoa. Osallistujia oli neljässä paikassa, ja paikkojen välillä oli pinnakisa. Kisan tulokset ja parhaat havaitut lajit:

1. Iitti, Mukulanlahti, lintutorni (Olli Kivinen, Taina Väänänen, Hannu Sorsa ja Asta Sorsa), 63 lajia, maakotka ja jalohaikara
2. Pyhtää, Heinlahti, Oskarinpolku (Ari Vuorio), 62 lajia (havainnointiaika 7.30–11.30), pyy ja maakotka
3. Virolahti, Kellovuori, lintutorni (Seppo Grönlund), 48 lajia, muuttohaukka ja valkoselkätikka
4. Kotka, Jylppy, Soravuori (Joni Räsänen ja osan aikaa Rauno Sandberg), 37 lajia, harmaapäätikka ja piekana

Iitti–Lapinjärvi–Orimattila-ralli

Syksyinen naapuriyhdistysten välinen pinnaralli järjestettiin kolmatta kertaa. Kuten edellisvuonnakin, ralli kisattiin PHLY:n, KyLY:n ja PSLY:n kesken. Lisää rallista s. 7.

TALVI

Itsenäisyyspäivän ralli

6.12. järjestettiin perinteinen itsenäisyyspäivän ralli eli talviralli. Joukkueita oli mukana seitsemän, ja rallissa havaittiin yhteensä 73 lajia. Tulokset:

1. Gullssit (Jani Salonen, Juha Ojala ja Jukka Kivilompolo), 51 lajia. Ässät: valkoselkätikka, sarvipöllöläji, pikkutikka ja peltopyy
2. Team Lappala (Teo Yläntalo, Veikko Heimola ja Antti Vänskä), 50 lajia. Ässät: järripeippo, hemppo, mustalintu, naurulokki ja lehtokurppa
3. Pelle ja Pyhtään pelottomat (Antto Mäkinen, Mikko Laaksonen, Lasse Kaartinen ja Ari Vuorio), 45 lajia. Ässät: sepelkyyhky, punarinta, uuttukyyhky ja harmaahaikara
4. Kellis-tiimi (Seppo Grönlund, Mikko Pöyhönen ja Mikko Mäkelä), 42 lajia. Ässät: nokikana ja ampuhaukka
5. Team Kirkkojärvi (Eero Parkko ja Liisa Parkko), 41 lajia. Ässä: metso
6. Meko (Joni Räsänen ja Jukka Rokkanen), 37 lajia
7. Illansuussa tavataan (Mika Asikainen ja Sari Heikin), 21 lajia

Ekopinnakisa koko vuoden

Koko kalenterivuoden mittaiseen ekopinnakisaan osallistui 13 henkilöä. Tulokset ja parhaat lajit:

1. Jouko Hiltunen, Kotka Aittakorpi, 191 lajia. Punakaulahanhi, lampiviklo ja lapintäinen
2. Eero Parkko, Hamina Salmenkylä, 183 lajia. Tunturikiuru
3. Ari Eerola, Kotka Laajakoski, 181 lajia, joista spontaaneja 176. Punakaulahanhi, lampiviklo ja lapintäinen
4. Esa Partanen, Kotka Kotkansaari, 172 lajia, joista spontaaneja 167. Punajalkahaukka ja keltahemppo
5. Klaus Niemelä, Virolahti Sydänkylä (mökki), 163 lajia. Punajalkahaukka ja haarahaukka
6. Ari Vuorio, Pyhtää Heinlahti, 162 lajia. Punakaulahanhi ja lampiviklo
7. Teemu Tast, Kotka Kaarniemi, 160 lajia. Lampiviklo ja punajalkahaukka
8. Mikko Laaksonen, Kotka Korela, 150 lajia. Tunturikiuru ja sepelrastas
9. Joni Räsänen, Kotka Metsola, 148 lajia. Luotokirvinen ja lapintäinen
10. Mikko Hannonen, Kouvola Rautakorpi, 122 lajia (30.6. tilanteen mukaan)
11. Sakari Tantari, Kouvola Rekola, 118 lajia. Alli ja mustalintu
12. Eetu Paljakka, Kouvola Ruotila (mökki), 102 lajia, joista spontaaneja 100. Pikkujoutsen ja kirjosiipikäpylintu
12. Kalle Ylimäki, Kouvola Lamminranta, 102 lajia

Pihakisa 2019–2020

Joulukuun alusta helmikuun loppuun kestävään pihakisaan osallistui 40 pihaa. Kisan voitti Olli Kivinen Iitistä 52 lajilla. Yhteensä kisassa havaittiin 89 lajia, joka on pihakisahistorian uusi ennätys. Keskimäärin piholla havaittiin 27,7 lajia.

ILO-RALLI 2019

KYLÄ – PSLY – PHLY naapuriyhdistysten välinen kuntaralli Iitin, Lapinjärven ja Orimattilan kesken 28.9.2019 06:00–18:00

Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys, Porvoon Seudun Lintuyhdistys ja Päijät-Hämeen Lintutieteellinen Yhdistys järjestivät 28.9. yhteisen linturallin naapurikuntien kesken. KYLY:n joukkueet rallasivat Iitissä, PSLY:n Lapinjärvellä ja PHLY:n Orimattilassa. Ralli pidettiin samana ajankohtana kuin edellisvuonna.

Ralli oli tänäkin vuonna hyvin tasainen ja lajeja nähtiin monipuolisesti (yhteensä 118 lajia). Sää oli poutainen. Aamupäivällä oli monin paikoin pilvistä, mutta iltapäivällä sää muuttui aurinkoiseksi. Lintuja oli maastossa runsaasti. Valokoposkianhia oli kerääntynyt jopa kymmenien

tuhansien lintujen parviksi. Rastaita oli liikkeellä suurina parvina. Muun muassa kulorastaita havaittiin siellä sun täällä. Pelloilla pörräsi peippon ja järripeippon sekaparvia, mutta urpiaiset loistivat vielä poissaolollaan. Tiaisilla, hippiäisillä, pajusirkuilla ja niittykirvisillä oli päämuutto meneillään. Suuri osa hyönteissyöjistä oli poistunut jo etelään. Peltolintuja nähtiin monipuolisesti peltujen yllä.

Voitto meni jälleen Lapinjärven Kilpikonnat-joukkueelle. Kahden kärkijoukkueen ratkaisulajiksi muodostui lopulta isokäpylintu. Kaksojoukkue havaitsi vain äänen ja jätti lajin määrittämättä. Ykkösjoukkueella se oli ässälaji.

Hyviä havaintoja ässälajien ulkopuolelta olivat muun muassa kirjosiipikäpylintu, helmipöllö,

metso, sääksi, punakaulahanhi, punasotka, valkoselkätikka ja jalohaikara.

Kokonaan havaitsematta jäivät muun muassa lapasotka, härkälintu, mehiläishaukka, kurki, peltopyy, jänkäkurppa, hiiripöllö, huuhkaja, kangaskiuru, harmaasieppo, pätkinähakki sekä kaikki kertut ja kertuset. Myöskään pitkään alueella viivytelleitä punajalkahaukkoja ei onnistuttu näkemään.

Rallin purku pidettiin Orimattilan Artjärvellä.

Kirjoittaja Petri Koivisto, PHLY. Teksti on julkaistu Päijät-Hämeen Lintutieteellisen Yhdistyksen nettisivuilla 29.9.2019.

Tulokset

SIJA	JOUKKUE	LAJIT KPL	ÄSSÄT	ALUE
1.	Kilpikonnat: Arto Juvonen, Jari Lehtinen, Risto Suksi	91	muuttohaukka, pohjantikka, isokäpylintu, haarapääsky	Lapinjärvi
2.	Greta Thunbergi: Ohto Oksanen, Arto Puikkonen, Tuomas Meriläinen	90	piikkasiipi, lapinsirkku, selkälokki	Orimattila
3.	Faarao ja täytetyt puumat: Teemu Konttinen, Juha Kettunen, Juha Tuomaala, Nette Meriluoto	89	lyhytnokkahanhi, pajulintu, lehtokurppa, "tsik-sirkku" (pohjan-/pikku-/kultasirkku)	Lapinjärvi
4.	Koivistaisen sähköliikenne: Petri Koivisto	82	luhtakana, urpiainen	Orimattila
5.	Team Nastola single: Petri Haapanen	78	0	Orimattila
6.	Meri-Karjala: Ari Vuorio, Joni Räsänen	77	tukkakoskelo	Iitti
7.	Pyörällä päästään: Jari Rutila, Jarkko Rutila	74	0	Orimattila
8.	Kellis-tiimi: Seppo Grönlund, Ari Salmela, Mikko Pöyhönen	71	metsäkirvinen	Iitti
9.	Tripla: Kari Reinikainen, Vesa Ijäs, Paavo Posti	70	pähkinänakkeli	Orimattila
10.	Tönnön maajoukkue: Olli Jouppila, Katri Sadeharju	65	mustaleppälintu	Orimattila

KUNTIEN TULOKSET

KUNTA	JOUKKUEITA	LAJIT KPL	ÄSSÄT	ÄSSÄT KPL
Orimattila	6	105	selkälokki, pähkinänakkeli, pyrstötiainen, urpiainen, punakaulahanhi, lapinsirkku, mustaleppälintu, luhtakana, piikkasiipi	9
Lapinjärvi	2	101	lehtokurppa, haarapääsky, pajulintu, isokäpylintu, lyhytnokkahanhi, pohjantikka, muuttohaukka, tsik-sirkku	8
Iitti	2	84	kaakkuri, metsäkirvinen, tukkakoskelo	3

Pihabongaus

BirdLifen valtakunnallista pihabongausviikonloppua vietettiin 25.–26.1. Sunnuntaina 26.1. järjestimme opastettua pihabongausta Kotkan Katariinan tervaleppälehdoissa, Kouvolassa Lappalanjärven lintutornin viereisellä ruokinnalla ja Kouvolassa Mustilan arboretumin ruokinnalla. Kävijöitä tapahtumissa oli yhteensä parisenkymmentä, ja parhaita havaintoja olivat mm. Mustilassa havaitut 10 kirjosiipikäpylintua ja Kotkassa nähty peukaloinen.

Kevään yhteishavainnointipäivä

Lauantaina 18.4. vietettiin kevään yhteishavainnointipäivää, jolloin tarkkailtiin lintuja klo 5.30–12.30. Koronaepidemian vuoksi havainnoijien määrä oli rajoitettu maksimissaan kahteen havainnointipaikkaa kohden. Paikkojen välillä oli myös pinnakisa, jonka tulokset ja parhaat havaitut lajit seuraavassa:

1. Hamina, Lupinlahti, lintutorni (Eero Hietanen), 81 lajia, rantasipi ja valkoviklo
2. Pyhtää, Heinlahti, Oskarinpolku (Ari Vuorio ja Mikko Laaksonen), 79 lajia, mustakurkku-uikku ja kala-tiira
3. Virolahti, Vilkkilä, Vilkkiläntie 120 (Jari Venemies ja Seppo Vuolanto), 70 lajia, pikkukiljukotka (ei ARK:n hyväksymä) ja maakotka
4. Iitti, Mukulanlahti, lintutorni (Olli Kivinen ja Taina Väänänen), 66 lajia, kaakkuri ja kalasääski
5. Kotka, Itäranta, vanha kaatopaikka (Antto Mäkinen), 55 lajia, haahka ja teeri
6. Kotka, Hovinsaari, Hietasen penkkatie (Joni Räsänen ja Leo Hyvärinen), 51 lajia, kuikka ja kalasääski
7. Virolahti, Kellovuori, lintutorni (Seppo Grönlund), 50 lajia, pikkulokki

Pihojen taisto

BirdLifen perinteinen vuosittainen tapahtuma, Tornien Taisto, korvattiin koronarustilanteen vuoksi koko maassa leikkimielisellä Pihojen taistolla. Tapahtuma järjestettiin lauantaina 9.5., ja sen tarkoituksena oli havainnoida lintuja omalta pihalta/parvekkeelta tms. klo 5–13 ja laskea havaitut lajit. Tapahtumaan sai osallistua yksin tai yhdessä samassa taloudessa asuvien kanssa.

Koko maassa Pihojen taistoon osallistui yli 4 600 henkilöä runsaalla 2 800 pihalla. Eniten lajeja, 98, havaittiin Virolahden Vilkkilässä Seppo Vuolannon mökkipihalla. Kymenlaaksossa tapahtumaan osallistuttiin 91 pihalla.

Muutamien Pihojen taistoon osallistuneiden kokemuksia sivulla 13.

Yölaulajaretket

Kesään mennessä koronatilanne hellitti sen verran, että perinteiset yölaulajaretket voitiin järjestää. Kouvolan Saksanahon retki järjestettiin perjantaina 12.6. Osallistujia retkellä oli kahdeksan henkilöä, ja illan parhaita havaintoja olivat pensassirkkalintu ja lehtopöllöpoikue.

Toinen yölaulajaretki järjestettiin Haminan Kirkkojärvellä heti seuraavana iltana, lauantaina 13.6. Tälle retkelle osallistui kolme henkilöä, ja retkellä havaittiin mm. kolme ruokosirkkalintua.

Ekorallit (kesäkuu ja elokuu)

Lauantaina 6.6. järjestettiin kesäkuun ekoralli (kesto 8 h), jonka tulokset ja parhaat havaitut lajit seuraavassa:

1. Eero Hietanen, 114 lajia. Reitti Hamina Hevoshaka – Kirkkojärvi – Husula – Myllykylä – Kolsila – Sivatti – Pampyöli – Tallinmäki – Lupinlahti – Vilniemi – Pitkätiekat – Pappilansaaret – Tervasaari – Kirkkojärvi. Ralliaika 7 h. Ruokosirkkalintu, liejukana, pikkujoutsen ja sarvipöllöpoikue
2. Esa Partanen, 107 lajia. Reitti Pyhtää Heinlahti – Lökören – Heinlahti – Suolinna – Kananiemeno – Kotka Haukkavuori – Kotka Heinsuo – Langinkoski – Hovinsaari. Mustalintu, pikkusieppo, pensassirkkalintu ja heinätavi
3. Eero Parkko, 105 lajia. Reitti Hamina Kirkkojärvi – Tavastila – Rantahaka – Kaarniemi – Tiutinen – Kirkkojärvi. Ralliaika 7,5 h. Peltosirkku ja mustakurkku-uikku
4. Antto Mäkinen, 100 lajia. Reitti Kotka Saksala – Husula – Rantahaka – Kaarniemi – Tiutinen – Hovinsaari. Sitruunavästäräkki ja viitasirkkalintu
5. Ari Eerola, 97 lajia. Reitti Kotka Rantahaka – Hamina Salmi – Kotka Tavastila – Lakiakangas – Rantahaka – Hamina Salmi – Kotka Kaarniemi – Eskola. Luhtahuitti ja sitruunavästäräkki
6. Juha Ojala, 93 lajia. Reitti Kouvola Ravikylä – Mieho – Pessankoski – Pilkanmaa – Kollinsuo – Meteli – Keltti – Ahkoja. Idänuunilintu
7. Jari Markkula, 90 lajia. Reitti Virolahdella Pyterlahdesta Hurppuun ja takaisin Kolsinpohjan ja Lintulahden kautta. Lapasotka, kaakkuri, pikkusieppo ja rastaskerttunen
8. Mikko Laaksonen, 89 lajia. Reitti Pyhtää Myllykylä – Siltakylä – Lökören – Heinlahti – Korkovuori. Pikkusieppo ja viitasirkkalintu
9. Ari Vuorio, 87 lajia. Rallipaikkana Pyhtää, Heinlahti, Oskarinpolku. Ralliaika 5 h. Pikkusirri ja kirjosiipikäpylintu
10. Eetu Paljakka, Markus Kanninen ja Olli Keski-kallio (joukkue), 84 lajia. Reitti Kouvola Ruotila – Liikkala – Järventausta – Sippola – Ruotila. Pikkulokki ja luhtahuitti
11. Mika Asikainen, 84 lajia. Reitti Kouvola Vuohijärvi – Jaala Pyhäjärvi – Vuohijärvi. Mustatiira, hömötiainen, töyhtötiainen ja punasotka
12. Elissa Soikkeli, 60 lajia. Reitti Kouvola Kuusankoski – Saksanaho – Savonsuo – Niivermäki – Lecan altaat. Valkoselkätikka. Lisää Elissan ekorallikokemuksesta sivulla 16.

Elokuun ekoralli käytiin lauantaina 22.8. (kesto 6 h). Tulokset ja parhaat lajit:

1. Eero Hietanen, 87 lajia. Reitti Hamina Hevoshaka – Kirkkojärvi – Tallinmäki – Tervasaari – Pappilansaaret – Ristiniemi – Vilniemi – Lupinlahti – Kirkkojärvi – Hevoshaka. Jalohaikara, turkinkyhky ja pähkinänakkeli
1. Ari Vuorio, 87 lajia. Reitti Pyhtää Heinlahti, Oskarinpolku – Lökören – Kiviniemen vene-ranta – Länsikylä – Heinlahti, Oskarinpolku. Luhtakana ja kangaskiuru
3. Antto Mäkinen, 69 lajia. Reitti Kotka Rantahaka, lintutorni – Tavastila – Jumalniemi – Hovinsaari. Jalohaikara ja ruskosuohaukka
4. Esa Partanen, 62 lajia. Reitti Kotka Hovinsaari, Hietanen – Langinkoski – Ruonala – Mussalon etukylä – Kotkansaari. Jouhisorsa ja punavarpen
5. Eero Parkko, 61 lajia. Reitti Hamina Salmenkylä – Kirkkojärvi – keskusta – Lupinlahti –

Pähkinänakkeli.
Kuva: Tuula Nironen

Suopöllö. Kuva: Ari Seppä

Vilniemi – Lelu – Tallinmäki. Hömötiainen ja kuusitiainen

6. Olli Kivinen, 58 lajia. Staijausta Iitti Kymen-taka, Sonnanniemi ja pyörällä Autiontielle ja takaisin Sonnanniemeen. Mustalintu, merimetso ja härkälintu
7. Klaus Niemelä, 52 lajia. Staijausta Virolah-della Harvajanniemen kärjessä ja pyöräily Sydänylän. Jalohaikara
8. Eetu Paljakka, 50 lajia. Reitti Kouvola Ruotila Rainio – Hamina läntinen Kannusjärvi – Kouvola Ruotila Kotojärvi. Järripeippo ja merihanhi
9. Sakari Tanttari, 28 lajia. Reitti Kouvola Rekola – Alakylä – Töröstinmäki – Kouvola Mäkiylä – Havukka/Rautakorpi – keskusta – Rekola. Ralliaika 5,5 h. Keltävästäräkki ja hiirihaukka

Syksyn yhteishavainnointipäivä

Ks. juttu sivulla 18.

Iitti–Lapinjärvi–Orimattila -ralli

Järjestyksessään neljäs naapuriyhdistys-ten välinen pinnaralli kisattiin jälleen PHLY:n, KYLY:n ja PSLY:n kesken. Lisää rallista sivulla 11.

Itsenäisyyspäivän ralli

6.12. järjestettiin perinteinen itsenäisyys-päivän ralli eli talviralli. Ralliin osallistui

viisi joukkuetta, ja rallissa havaittiin yh-teensä 72 lajia. Tulokset:

1. Pellet ja Pyhtään pelottomat (Mikko Laaksonen, Antto Mäkinen, Joni Räsänen ja Ari Vuorio), 52 lajia. Ässät: merihanhi, uivelo, merikotka, uuttu-kyhky, kuningaskalastaja, pikkutikka, punarinta ja pikkukäpylintu
2. Trio Hamina (Teemu Hiukka, Liisa Parkko ja Eero Parkko), 43 lajia. Ässät: kanahaukka, kurki, hiiripöllö, pyrstötiainen, töyhtötiainen ja peippo
3. Team Lappala (Janne Aalto, Antti Vänskä ja Teo Ylätaalo), 42 lajia. Ässät: harmaapäätikka, tilhi, räkättirastas ja nokkavarpunen
4. Team Kellovuori (Seppo Grönlund, Eetu Paljakka ja Mikko Pöyhönen), 42 lajia. Ässä: harmaahaikara
5. The Gulls (Jukka Kivilompolo, Juha Ojala ja Jani Salonen), 37 lajia. Ässät: pyy, sarvipöllö ja peukalainen

Ekopinna-kisa koko vuoden

Koko kalenterivuoden mittaiseen ekopin-nakisaan osallistui 16 henkilöä. Tulokset ja parhaat lajit:

1. Jouko Hiltunen, Kotka Aittakorpi, 214 lajia. Kiljuhanhi ja riskilä
2. Veli-Matti Multanen, Hamina Hevossaari (mökki), 200 lajia, joista spontaaneja 190. Mustahai-kara ja kiljukotka
3. Eero Parkko, Hamina Salmenkylä, 197 lajia. Punakaulahanhi ja kuningaskalastaja
4. Ari Eerola, Kotka Laajakoski, 185 lajia, joista spontaaneja 174. Sitruunavästäräkki ja lapintiai-nen

4. Mikko Laaksonen, Pyhtää Munapirtti (7/2020 asti Kotka Korela), 185 lajia. Kiljukotka ja ruokosirkkalintu
6. Jari Venemies, Virolahti Vilkkilä (mökki), 181 lajia. Sinipyrstö (ei ARK:n hyväksymä) ja kiljukotka
7. Ari Vuorio, Pyhtää Heinlahti, 180 lajia. Musta-haikara ja pikkukiljukotka
8. Klaus Niemelä, Virolahti Sydänylän (mökki), 174 lajia. Maakotka ja valkoselkätikka
9. Esa Partanen, Kotka Kotkansaari, 170 lajia, joista spontaaneja 170. Maakotka ja muutto-haukka
10. Teemu Tast, Kotka Kaarniemi, 167 lajia, joista spontaaneja 164. Sitruunavästäräkki ja kilju-kotka
11. Sakari Tanttari, Kouvola Rekola, 155 lajia. Taigauunilintu ja jänkäsirriäinen
12. Joni Räsänen, Kotka Metsola, 151 lajia. Mus-taleppälintu ja hiiripöllö
13. Mika Asikainen, Kouvola Vuohijärvi, 148 lajia. Jalohaikara ja muuttohaukka
14. Eetu Paljakka, Kouvola Ruotila (mökki), 147 lajia. Taigauunilintu ja pohjansirkku
15. Markku Metso, Kouvola Voikkaa, 146 lajia. Punakaulahanhi ja viiriäinen
16. Kalle Ylimäki, Kouvola Lamminranta, 118 lajia. Jalohaikara ja kuningaskalastaja

Pihakisa 2020–2021

Joulukuun alussa alkoi perinteinen tal-vikautinen pihakisa. Kisa kestää helmi-kuun loppuun, jonka jälkeen sen tulokset löytyvät kotisivuiltamme.

Viirupöllö.
Kuva: Ari Seppä

Lehtopöllö.
Kuva: Ari Seppä

TULOSSA

Alueelliset tai valtakunnalliset koronarajoitukset saattavat vaikuttaa tapahtumien järjestämiseen.

- ▶ Kevään aikana yhdistyksen sääntömääräinen kevätkokous Kotkassa (vain jäsenille), järjestetään tarvittaessa etänä
- ▶ Yhteishavainnointipäivä huhtikuussa
- ▶ Vappuralli 1.5. koronatilanteen salliessa
- ▶ Arktikaretki Ulko-Tammioon 29.5. koronatilanteen salliessa
- ▶ Ekorallit kesä- ja elokuussa
- ▶ Koko vuoden mittainen ekopinnakisa käynnissä. Ilmoittautumiset: esa.partanen@yahoo.com

Seuraa tiedotusta tapahtumista yhdistyksen kotitai facebook-sivuilta. Tuoreimmat tiedot ja ohjeet ilmoitetaan lähempänä ajankohtia. Lisätietoja saa tarvittaessa yhdistyksen hallitukselta.

Ellei muuta ilmoiteta, tapahtumat ovat avoimia myös yhdistykseen kuulumattomille henkilöille.

Kurki. Kuva: Ari Seppä

ILO-RALLI 2020 Lapinjärvelle kaksoisvoitto ILO-rallissa

Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys, Porvoon Seudun Lintuyhdistys ja Päijät-Hämeen Lintutieteellinen Yhdistys järjestivät 26.9.2020 yhteisen linturallin naapurikuntien kesken. KYLY:n joukkueet rallasivat Iitissä, PSLY:n Lapinjärvellä ja PHLY:n Orimattilassa.

Lapinjärven joukkueet ottivat kaksoisvoiton, ja kärkisija meni jälleen Kilpikonnat-joukkueelle.

Rallin purku pidettiin Orimattilan Artjärvellä.

Rallin aikana nähtiin paljon petolintuja, mutta ei juurikaan arktisia muuttajia, lukuun ottamatta hanhia. Aamulla kyyhkyillä ja pikkulinuilla oli kovaa muuttoa, mutta muutto hytyi nopeasti päivän lämmettyä. Päivällä oli poutaa ja jopa yli 20 astetta lämmintä. Rallin aikana havaittiin yhteensä 125 lajia (edellisvuonna 118). Ässien

ulkopuolelta parhaita lajeja olivat muun muassa punakaulahanhi (Or), lapinsirkku (La ja Ii), sääksi (Or), muuttohaukka (Ii, La, Or). Lisäksi Jallu Petti -joukkue näki pikkukanadanhanhen, joka ei kuitenkaan ollut pinnakelpoista alalajia.

Kirjoittaja Petri Koivisto, PHLY. Teksti on julkaistu Päijät-Hämeen Lintutieteellisen Yhdistyksen nettisivuilla 28.9.2020.

Tulokset

SIJA	JOUKKUE	LAJIT KPL	ÄSSÄT	ALUE
1.	Kilpikonnat (Arto Juvonen, Risto Suksi, Jari Lehtinen)	98	pikkujoutsen, pikkulokki, isokäpylintu, metso	Lapinjärvi
2.	Jallu Petti (Juha Tuomaala, Nette Meriluoto, Juha Kettunen)	94	rantasipi, kangaskiuru, punasotka	Lapinjärvi
3.	Takarivin Pahikset (Mikko Laaksonen, Joni Räsänen, Ari Vuorio, Jani Salonen)	87	mustapääkerttu	Iitti
4.	Väärät puhat (Ohto Oksanen, Arto Puikkonen, Tuomas Meriläinen, Joonas Juujärvi)	85	hernekerttu	Orimattila
5.	Rantakurvit (Noora Andersson, Tiina Mäkelä, Mia Ainasoja)	80	pikkulepinkäinen, pensastasku	Lapinjärvi
6.	Team Nastola (Petri Haapanen)	77	ruskosuohaukka, pohjantikka	Orimattila
7.	Pinnankiristäjät (Jari Rutila, Jarkko Rutila, Ari Salminen)	76	ei ässiä	Orimattila (EKOSARJAN VOITTO)
8.	Tulokset viestillä (Olli Kivinen, Taina Väänänen)	73	harmaasorsa	Iitti
9.	Saaristolaiset hukassa (Veronica Strömberg, Petri Vainio) (aikaratkaisu)	68	ei ässiä	Lapinjärvi
10.	Orion (Vesa Ijäs)	68	ei ässiä	Orimattila
11.	Kellis (Seppo Grönlund, Mikko Pöyhönen)	65	tundrakurmitsa	Iitti
12.	Staijarit (Rauno Kosonen, Hannu Sillanpää, Timo Hämäläinen, Taneli Virtanen + Leino-koira)	61	Ässät: maakotka, nuolihaukka	Orimattila (EKOSARJAN 2. Joukkue stajasi ralliajan Kuivannolla 7x7 metrin betonisillalla)

Kuva: Ari Seppä

Pikkutikka – vuoden lintu 2021

BirdLifen vuoden lintu -hankkeen kohdelaji on tänä vuonna pikkutikka (*Dendrocopos minor*). Tavoitteena on selvittää pikkutikan esiintymistä ja kantaa koko maassa.

Pikkutikka on pieni, suunnilleen peipon kokoinen lintu. Suurimman osan vuodesta pikkutikka on varsin huomaamaton. Se kiipeilee ketterästi puiden oksilla ja kaivelee ötököitä lahopuista. Parhaiten pikkutikan löytää keväällä soidinaikana, jolloin linnut kiikittävät ja rummuttavat etenkin aamuisin.

Pikkutikan elinympäristöä ovat lehtipuuvaltaiset metsät, joissa on runsaasti pienikokoista lahopuuta. Erityisesti vesistöjä reunustavat rantalepikot ovat sen mieleen. Taajama-alueilla pikkutikan voi löytää muun muassa hoitamattomista lehtipuupöheköistä.

Selvitystyöhön tarvitaan kaikkia harrastajia. BirdLifen kotisivuilta Vuoden lintu -osiosta löytyy etsintäohje, josta saa hyviä vinkkejä tikkaretkelle. Kaikki havainnot kannattaa ilmoittaa Tiira-lintutietopalvelussa. Jokainen havainto on arvokas!

Kokemuksia Pihojen taistosta 9.5.2020

Pihojen taiston jälkeen kyselimme osallistujilta kokemuksia tapahtumasta. Vastauksia ei tullut kovin runsaasti, mutta yhteistä niille oli, että tapahtuma koettiin mielenkiintoiseksi. Poikkeusvuonna kaivattiin siis selvästi jotakin yhteishenkeä nostattavaa, ja uudenlainen tapahtuma herätti ihmisten kiinnostuksen. Jo pelkästään tapahtuman runsas osallistujamäärä kertoo, että tällaisille ”matalan kynnyksen” lintutapahtumille on kysyntää.

Vastauksissa korostui uteliaisuus siihen, kuinka monta lajia omalta pihalta voi kahdeksan tunnin aikana havaita, normaalisti kun harvemmin tulee ainakaan keskivertopihalla tuollais-

»Kotkassa 7. kerroksen parvekkeelta, josta melko hyvä näkymä lounaan ja pohjoisen suuntaan. Lounaassa pieni kaistale merta näkyvissä. Yhteensä vajaa 4 h havainnointia, 57 lajia. Ehdottomasti parasta oli punakuirimuutto: yht 410 m neljässä parvessa (+IK 230m/3a). Samoin valkuposkikihania muutti ihan hyvin: hanhet yht 4 000m, joista valkopoiski 3 100m ja metsähanhi 10 – koko aamun stajilla vapo-summa olisi ollut varmasti ihan mukava. Muita kivoja olivat yksi muuttanut pikkukuovi, kapustarinta a60 korkealla N, yksi muuttanut hiirihaukka, kaksi muuttavaa tilheä sekä yksi muuttava närhi. Pahoja puutteita olivat mm. harakka, käpytikka ja räystäspääsky. Punarinta ja metsäkirvinen hieman yllättäviä puutteita myös»

»Kotka, omakotitalo, 100 metriä merenrannasta, jonne ei näkymää. 46 lajia, joista parhaat kivitasku (pihaelis), pikkutikka (vasta toinen havaintoni kyseisestä lajista tältä pihalta), pikkukuovi ja pikkukäpylintu. Myös valkuposkikihania meni aamusta mukavasti (n. 3800 lintua). Ensimmäiset 5,5 tuntia meni pihasaunan katolta stajitessa, mutta voimistuva tuuli pakotti maan pinnalle. Pihalta näkyvyys on melko rajoittunut, mutta pari uutta lajia tuli vielä viimeisinäkin tunteina»

Tunnelma tiivistyy, kello on 04.58.
Kuva: Jari Markkula

ta aikaa käytettyä yhtäjaksoiseen havainnointiin. Oman pihan ”huono sijainti” kuitenkin harmitti joitakin harrastajia, ja esim. vesistönäkymän puutteella perusteltiin alhaista lajimäärää. Lintujen havainnoinnin kannalta hyvillä paikoilla asuvat harrastajat saivatkin kerättyä kokoon muita enemmän lajeja. Sitkeällä havainnoinnilla yllätyksiä saattaa varsinkin muuttoaikana kohdata kuitenkin missä vain, ja lisäksi monella havainnoijalla motivaattorina toimi henkilökohtaisen pihapinnallistan kartuttaminen.

Seuraavassa muutama kokemus Pihojen taistosta Kymenlaaksossa.

»Kouvola, 9. kerroksen parvekkeelta havainnointia lähes koko tapahtuma-ajan. Saldo 36 lajia. Vesistöt kaukana, joten vesilinnut jäivät puuttumaan muuttaneita hanhiparvia, muutamaa joutsenta ja yksittäistä ohi lentänyttä sinisorsaa lukuun ottamatta. Kaikki laululinnut piti myös saada heti aamulla, sillä aamupäivästä alkaen liikenteen melu peitti lintujen äänet alleen. Ilahduttavin havainto oli kevään ensimmäinen haarapääsky (ja samalla ensimmäinen parvekkeeltani koskaan näkemäni haarapääsky), joka tosin liikkui päättäväisesti etelän suuntaan. Puutteina mm. varpunen, joita esiintyy aivan viereessä, mutta jotka eivät taiston aikana näyttäytyneet asuntoni puolella taloa»

»Hamina, pienkerrostalo, puistomainen piha. 3 tunnin havainnoinnilla 20 lajia, joista parhaat mustalintu ja turkinkyyhky. Rastaat ja peipot jäivät havaitsematta, vaikka niitä tässä päivittäin pyörii»

»Pihamme (mökki) sijaitsee Pyterlahden kylässä Virolahdella maalaismaisemassa. Merelle ei näkymää. Osallistuimme kisaan kahdestaan vaimoni Tainan kanssa, koiramme seurasivat tilannetta kiinnostuneina. Laskimme lajeja 5.00–6.20. Siinä vaiheessa aamua poistuvin Leerviikkiin arktikaa katsomaan. Jatkoimme kisaa 9.00 lähtien loppuun asti. Hienoimman hetken tarjosivat 2 pikkutyttöä, jotka ruokailivat naapurin pellolla kottaraisten kanssa. Lajista tuli myös mökkipinna! Aamulla tuli kasaan 34 lajia ja tauon jälkeen vain 3: tuulihaukka, kiuru ja korppi. Lajeja kertyi pihaltamme yhteensä 37»

Jari Markkula

»Kesämökkini piha on erinomainen lintupaikka Vilkkilänturan rannassa. Onhan läheiseltä Lintulahden tornilta voitettu Tornien Taisto useana vuonna. Saunan kuistilta avautuu näkymä turan yli, ja sopivasti kaakon puolella näkyy pikku pätkä Rautalanselkää. Sen ansiosta pihapinnoihin kuuluu mm. haahka, joka silloin tällöin lentää ohi kun kaukoputkella katson kalanviljelykassien tienoille.

Heti kello viideltä rannassa lauloi sinirinta, teeri pulisi ja luhtakana rötki. Satakietkin olivat jo saapuneet. Turalla oli vielä tuohon aikaan runsaasti hanhia, sorsia ja kahlaajia, joten kaikki ajankohtaiset paikan ’tavalliset’ lajit olivat helppoja, kun ruovikko oli talvella lakoonnut. Bonuksena tuli muuttava punakuiri ja kapustarinta.

Turan rantametsä on hyvä paikka laulajille ja tikoille, joten ilman vaikeuksia ilmaantuivat kevään vakiot pikku-, valkoselkä- ja harmaapäätikka sekä ajankohdan Sylviat. Käenpiiatkin saapuivat juuri sinä päivänä. Petolinnut kaartelivat hyvin ja mukaan tulivat mehiläishaukka, nuolihaukka ja ampuhaukkakoiras. Päivän suurin ilo tuli puolen päivän aikaan puukiipijästä. Se tupsahti yhtäkkiä lähimpään koivunrunkoon. Sen verran iäkäs olen, että puukiipijän äänen olen menettänyt jo vuosia sitten, joten laji on kohdallani harvinaisuus.

Taistossa saamani 98 lajia ylittää yhdellä Hangon lintuaseman pihan tuloksen, mitä on pakko kehua. Lajimäärä selittyy melko täydellisellä tavallisten lajien listalla. Vielä on varaa parantaa: pois jäivät esimerkiksi monet tavalliset arktikan lajit sekä hiirihaukka, keltävästäräkki, kerttuset ja punavarpunen»

Seppo Vuolanto
(Pihojen taiston ”voittaja”)

Itään päin matkaava nuori mustahaikara löytyi 9.8. klo 12.13 Espoon ilmatilasta ja sen menoa seurattiin pitkin rannikkoa. KYLY:n alueella haikara nähtiin useasta paikasta. Viimeisin havainto siitä tehtiin Haminassa klo 17.10, jolloin lintu ylitti kaupungin edelleen itään päin jatkaen. Läheltä nähtynä mustahaikara on vaikuttava ilmestys. Kuva: Ilkka Korhonen

Kaksi valkosiipitiiraa saalisteli hyönteisiä 25.5. Lupinlahdella Haminassa. Tiettävästi vain kaksi lintuharrastajaa ehti nähdä nämä vauhdikkaat tiirat.

KYLY:n alueella valkosiipitiiroja on havaittu nyt yhdeksän kertaa.

Kuvat: Ilkka Korhonen

Kuvapoimintoja vuodelta 2020

Kiljuhanhi (kuvassa oikealla) löytyi tundrahanhien seurasta Pyhtään Heinlahden Suurniityltä 27.4.
Kuva: Joni Räsänen

Peippo on alkukesän tunnetuimpia laulajia.
Kuva: Ari Seppä

Olin jo jonkin aikaa harkinnut ekoralliin osallistumista. Muutaman vuoden lintuja harrastaneena halusin haastaa itseni. Lopullinen päätös osallistumisesta syntyi, kun autoni joutui isompaan huoltoon ja edessä oli autoton viikonloppu.

Katselin etukäteen vähän karttaa ja suunnittelin alustavan rallireitin. Koska asun Kuusankoskella, päätin pysytellä rallissa vanhan Kuusankosken kaupungin rajojen sisäpuolella. Päätin myös aloittaa rallin heti kotipihosta, vaikka aloituspaikan olisikin voinut valita vapaasti.

Kesäkuun 6. päivä herätyskello soi ani varhain ja tasan kello kolme astuin ulko-ovesta ulos aurinkoiseen aamuun. Kotipihosta äänimaailman valtiaina olivat rastaat. Mustarastas ja punakylkirastas hoituivat ensimmäisinä. Myös lehtokerttu luritteli lähistöllä. Äänien perusteella pihasta hoituivat lisäksi peippo, punarinta ja talitiainen. Useana päivänä laulanut mustapääkerttu oli nyt hiljaa, joten sitä piti jäädä vielä odottamaan.

Parisataa metriä pyöräiltyäni kuului leppälinnun laulua. Sain vihdoinkin vuodarin siitä! Kymijoen rannasta lähti isokoskelonaaras neljän pienokaisen kanssa uimaan. Rannassa oli myös sinisorsaparikunta. Niillä ei näyttänyt olevan jälkikasvua. Kymijoella kalalokit ja kalatiirat olivat jo liikkeellä etsimässä syötävää. Koskenrannan alueelta listalle pääsivät satakieli, hippiäinen, kirjosiippo ja pajulintu.

Kuusaansaareissa Kymijoen ylijoukutusuumasta kuului koväänistä piippailua. Hetkisen kesti, että sain paikannettua äänen aiheuttajan. Betonimuurin reunalla kökötti meriharakka, jonka yksi poikanen oli alhaalla uomassa ja toinen ylhäällä muurilla emonsa lähellä. Rantasipi puolestaan etsikeli syötävää kivien lomasta. Pulu, naakka ja västäräkki löytyivät istumasta vanhan tehdasrakennuksen katon reunalta.

Matkani jatkui kohti Saksanahoa ja ajaessa lista täydentyi viherpeipolla, hernekertulla, sepelkyyhkyllä, pensaskertul-

Kuusaanlampi oli hiljainen aamulla klo 5.30. Kuva: Elissa Soikkeli

Ensikertalainen

la ja sirittäjällä. Myös pari viitakerttusta löytyi ojanvarren pusikosta pyörätien vierestä.

Saksanaholle päästessäni käpytikka huuteli Ahlmanintien vieressä. Jätin pyörän odottamaan polun varteen ja jatkoin kävelen syvemmälle metsään. Jostakin kuului rummutusta ja syylliseksi osoittautui valkoselkätikkakoiras, joka rummutti sähköpylvästä. Eräältä puunrungolta löytyi kovaan ääneen aamupa-

laa huutava harmaapäätikän poikanen. "Nice to meet you" lauloi punavarpunen ja olin samaa mieltä, kun kirjasin lajin havisvihkoon. Vielä viikko sitten Saksanaholla oli kuultu pikkusieppo, mutta nyt en saanut siitä havaintoa. Listalle pääsivät kuitenkin ruokokerttunen, taivaanvuohi, peukaloinen, käki, pikkuvarpunen, varis, pyrstötiainen ja vihervarpunen.

Kello oli jo yli kuusi, kun siirryin Ahlmanintien toiselle puolelle Savonsuolle.

Meriharakka, tuo aina yhtä
lystikäs porkkananokka!
Kuva: Ari Seppä

tännössä mahdotonta, mikä hidasti matkantekoa. Toiveissa oli pohjantikka ja idänuunilintu, mutta tällä kertaa toiveet eivät toteutuneet. Laulurastas ja tiltalti sentään pääsivät lajistalle. Edellisenä viikonloppuna löytämässäni käpytikan pesässä oli äänestä päätellen edelleen poikaset sisällä.

Vesilintuja oli listalleni kertynyt vähänlaisesti. Alustavasti olin suunnitellut käyväni sekä Lecan altailla että Pikanmaan Metelissä, mutta kun pääsin Kuusankosken keskustaan oli aamu jo sen verran pitkällä, että jälkimmäinen oli pakko jättää pois. Siispä suuntasin Lecan altaille. Heinharjun pusikoista ei löytynyt uusia lajeja, mutta tehtaan ympäristössä oli runsaasti haara- ja räystäspääskyjä.

Pian Lecan altaalle päästyäni alkoi sataa, mutta sade ei onneksi ollut vielä kovaa. Kaksi tukkasotkakoirasta nukkui yhdellä altaalla ja harmaahaikara näyttäytyi lennossa altaiden yllä. Kotalamella uiskenteli joitakin haapanoita ja pajusirkkuja äänteli puskipissa. Rallin ainoan ison päiväpetolinnun määrittäminen jäi haaveeksi ilman kaukoputkea.

Koska ralliaikaa oli vielä vähän jäljellä, ajoin Voikkaan sillan kupeeseen vesilintujen toivossa, mutta sieltä ei tullut enää uusia lajeja. Kahdeksan tunnin ralliaika tuli täyteen juuri kun pääsin kotipihaan. Rallikilometrejä tuli reilut 30 ja yhteislajimääräksi 60. Selvää oli, ettei sillä määrällä juhlita kisassa, mutta olin kuitenkin itse tyytyväinen omaan suoritukseeni.

Jälkeenpäin ajatellen olisin voinut suunnitella reitin vähän toisenlaiseksi. Nyt tuli turhan pitkiä siirtymiä, joista ei lajeja irronnut. Olisin myös voinut pitää kelloa vähän tarkemmin silmällä rallin alkupuolella, niin olisin kenties ehtinyt käydä vielä Metelissä.

Kokemuksena ekoralli oli kuitenkin mukava ja suosittelen lämpimästi muidakin ensikertalaisia uskaltautumaan mukaan! Alkukesän aamuissa on jotain todella hienoa ja kun lähtee tarpeeksi aikaisin liikkeelle, ei liikenteen melukaan häiritse lintujen kuuntelemista edes taa-jama-alueilla.

Pikkutylli Lamminniityillä. Kuva: Elissa Soikkeli

ekorallissa

Elissa Soikkeli

Alkoi tuntua siltä, että kahdeksan tuntia on loppujen lopuksi aika lyhyt aika... Mustapääkerttu näyttäytyi lyhyesti ojanvarressa. Myrkkyojan suojelualueella äänessä oli vain ruokokerttusia. Rantapuisikoissa nauroi jokunen harakka ja kaksi närheä lensi yli.

Matkani jatkui Savonsuon kapeilla poluilla pyöräillen. Nostelin pyörän ratatiskojen yli ja jatkoin sitten ajamista täyttömaakasan päällä kulkevalla polul-

la. Lamminniityillä näkyi pensastasku, metsäkirvinen ja pari pikkutylliä. Vesialtaalla ei nyt ollut muita lintuja kuin yksi kalalokki. Kartassa tätä vesiallasta ei vielä näy. Kauppakeskus Veturin kummalle päästyäni pyörätieltä löytyi kivitas-kunaaras. Vaikutti siltä, että sillä oli pesä jossain lähellä.

Vuorossa oli Niivermäen erikoiskoe. Juurakkoisella polulla ajaminen on käy-

Eetu Paljakka

KOOSTE KYLY:N YHTEISHAVAINNOINTI- PÄIVÄSTÄ 3.10.2020 – tasaisen hyvä muuttopäivä

KYMMENES PERÄKKÄINEN YHTEISHAVAINNOINTIPÄIVÄ

Kymenlaakson syksyinen yhteishavainnointipäiväperinne alkoi syksynä 2010, tarkoituksena seurata muuttoa mahdollisimman monesta paikasta samaan aikaan. Tapahtuma on pyritty järjestämään samaan aikaan Euroopan ja Keski-Aasian laajuisen muuttolintutapahtuman Euro-BirdWatchin kanssa. Vuonna 2020 syksyn yhteishavainnointipäivä oli 3.10. ja havainto aika 7.30–13.30. Vähintäänkin kaikki muuttohavainnot ilmoitettiin Tiiraan. Pidempäänkin sai muuttoa havainnoida, mutta suositeltavaa oli eritellä Tiiran havaintoilmoituksessa virallisena havaintoai- kana havaitut summat tämän ulkopuolella havaituista summista. Havaintoja suositeltiin myös kirjaamaan ja ilmoittamaan tunnin jaksoissa. Näin voi paremmin seurata päivän muuton etenemistä jälkikäteenkin. Kiitos kaikille, jotka näin tekivät!

Yhteishavainnointiin osallistui peräti 10 paikkaa, joka on luultavasti yksi suurimpia osallistujamääriä tapahtuman kymmenvuotisen historian aikana. Koko Kymenlaakso oli varsin hyvin edustettuna tapahtumassa. Tapahtuman koordinaattorina toimi Esa Partanen.

Kahta paikkaa lukuun ottamatta kaikissa yhteishavainnointikohteissa havainnoitiin täysi vertailuaika 7.30–13.30. Ainakin Siliävuorella ja Norssalmessa havainto aika oli pidempi, mutta tunnin jaksotetuilla havainnoilla saadaan vertailuaikana tehdyt havainnot eroteltua hyvin ”yliajan” havainnoista.

Vertailuajan havainnointiin kannustimena oli päivän yhteydessä myös stajipaikkojen välinen pinnakisa klo

KyLY:n yhteishavainnointiin osallistuneet paikat (ympyrä pun. reunuksella). Mukana on myös vertailuksi muutama paikka, jotka eivät osallistuneet yhteishavainnointiin (ympyrä katkoviivareunuksella). Näiden paikkojen havaintoajat eriävät hiukan yhteishavainnoinnin virallisesta ajasta, ja havaintoerät saattavat olla puutteellisia. Mukaan on otettu vain paikat, joiden havainnot on ilmoitettu Tiiraan. Tarkemmat tiedot paikoista taulukossa nro 1. Kartan laatija: Eetu Paljakka, piirros: Seija Aspola

7.30–13.30. Kisaan osallistuivat kaikki 10 yhteishavainnointiin osallistunutta paikkaa, ja eniten lajeja havaittiin Lupinlahdella, yhteensä 84.

PÄIVÄN SÄÄSTÄ

Paikkojen säätiedot pyydettiin ilmoittamaan Tiiraan räkättirastashavaintojen lisätietoihin, ja näitä tietoja saatiin Lupinlahdelta, Munapirtistä, Siliävuorelta, Multasenmäeltä ja Norssalmesta. Koko havaintoajan hallitsi itäisistä ilmansuunnista puhaltava tuuli, joka oli Siliävuorella keskimäärin 4 m/s, mutta Munapirtissä iltapäivällä jopa 10–12 m/s. Havainnointipäivää edeltävä yö oli melko lämmin, havaintoajan alkaessa lämpötila oli noin 8 °C, lopussa noin 15 °C. Päivän aurinkoisin vaihe oli puolenpäivän tienoilla, muutoin oli pääosin puolipilvistä. Näkyvyys oli hyvä koko ajan.

Muutonseurantaan sää oli pääosin hyvä, mutta etenkin rannikolla navakahko tuuli vaikeutti kuuluvuutta. Jo useampana päivänä tätä ennen oli vallinnut itäinen virtaus.

PÄIVÄN MUUTOSTA

Päivän muuttosummat on koottu taulukoon 2. Seuraavassa on poimintoja mielenkiintoisimmista havainnoista ja lajikohtaisista eroista paikkojen välillä.

Päivän muutto oli usealla lajilla hyvää, vaikkei huippusummiin juuri päästyään.

Hanhia, lähinnä **metsä-** ja **valkoposkiahania** liikkui melko hyvin useallakin paikalla, muttei juurikaan kaakossa. Eniten hanhia laskettiin Pyhtään alueella ja Siliävuorella. Siitä voi päätellä hanhien pääasiallisen muuttoreitin, joka lienee ollut itäkaakosta puhaltaneen tuulen syytä. Suurin hanhiliikenne (lähinnä tundra- ja metsähanhia) alkoi kuitenkin kiihtyä vasta illalla ja jatkui vielä seuraavana päivänä, joka taisi olla yksi Anser-hanhien päämuuttopäiviä tänä syksynä. Esimerkiksi Virolahden Kurkelasta havaittiin 4.10. klo 7.45–11.45 välisenä aikana 21 000 muuttavaa Anser-hanhea (J. Hytti). Mielenkiintoista oli myös se, että yhdelläkään paikalla ei nähty päivän aikana sepelhanhia.

Miehikkälä

Virolahti

1

Alleja. Kuva: Ari Seppä

Taulukko 1. KyLY:n yhteishavainnoinnin 3.10.2020 osallistujapaikat idästä länteen. Vertailuaika oli klo 7.30–13.30. Paikan nimessä on alleviivattuna jatkossa paikasta käytettävä nimi. Havaintojen ilmoittaja on listassa ensimmäisenä, jonka jälkeen muut havainnoijat ovat aakkosjärjestyksessä sukunimen ensimmäisen kirjaimen mukaan.

Nro kartalla	Kunta	Paikka	Hav. aika	Havainnoijat
1	Virolahti	<u>Vilkkilä</u> , Vilkkiläntie 120	7.30–13.30	J. Venemies
2	Virolahti	<u>Klamila</u> , ilmavalvontatorni	8.50–14.30	K. Leinonen
3	Hamina	<u>Lupinlahti</u> , lintutorni	7.30–13.30	E. Hietanen, K. Autio, R. Harju, T. Ilomäki, L. Penttinen
4	Hamina	<u>Ristiniemi</u> , Pikiniemi	8.00–13.30	E. Parkko
5	Hamina	Kannusjärvi, <u>Siliävuori</u> , lintutorni	6.50–14.30	E. Paljakka
6	Kouvola	Mankki, <u>Multasenmäki</u>	7.30–13.30	S. Tanttari
7	Hamina	<u>Hevossaari</u> , saaren eteläranta / Saarenvuori	7.30–9.00 (eteläranta) 10.30–13.30 (Saarenvuori)	V.-M. Multanen
8	Kotka	<u>Norssalmi</u> , Norssaari	7.15–14.00	E. Partanen
9	Kouvola	<u>Lappalanjärvi</u> , Särkät	7.50–11.30	A. Vänskä, H. Bäckman, J. Piepponen
10	Pyhtää	<u>Heinlahti</u> , Oskarinpolku	7.30–13.30	A. Vuorio, J. Hiltunen, L. Hyvärinen, M. Virtanen
11	Pyhtää	<u>Munapirtti</u> , Labböle, Högberget	7.30–13.30	M. Öst
12	Kouvola	<u>Jaalanlahti</u> , lintutorni	7.30–12.30	J. Kivilompolo
13	Iitti	<u>Mukulanlahti</u> , lintutorni	7.30–13.30	O. Kivinen

Yhteishavainnointipäivän 3.10.2020 pinnakisan tulokset ja parhaat havaitut lajit:

1. Hamina, Lupinlahti, lintutorni (Eero Hietanen ym., muita lyhyen aikaa), 84 lajia, pikku-uikku ja jalohaikara
2. Pyhtää, Heinlahti, Oskarinpolku (Ari Vuorio ja Jouko Hiltunen + osan aikaa Leo Hyvärinen ja Mikko Virtanen), 75 lajia, lyhytnokkahanhi ja pikku-uikku
3. Hamina, Ristiniemi, Pikiniemi (Eero Parkko), 66 lajia, kuningaskalastaja ja pikku-uikku
4. Iitti, Mukulanlahti, lintutorni (Olli Kivinen), 65 lajia, muuttohaukka ja tundrakurmitsa
5. Kotka, Norssalmi, Norssaari (Esa Partanen), 57 lajia, harmaasorsa ja hömötiainen
6. Virolahti, Vilkkiläntie 120 (Jari Venemies), 55 lajia, varpuspöllö ja kaakkuri
7. Kouvola, Jaalanlahti, lintutorni (Jukka Kivilompolo), 53 lajia, muuttohaukka ja luhtakana
8. Kotka, Otsola, Kumparepuisto (Antto Mäkinen), 51 lajia, pätkinähäkki
9. Hamina, Kannusjärvi, Siliävuori (Eetu Paljakka), 48 lajia, kalasääski ja kapustarinta
9. Pyhtää, Munapirtti, Labböle, Högbergekäpt (Markus Öst), 48 lajia, kalasääski ja isolepinkäinen
11. Kouvola, Multasenmäki, Mankki (Sakari Tanttari), 33 lajia, harmaapäätikka ja kurki

Käpylintuja nähtiin yhteishavainnointipäivänä vain muutamia yksilöitä.
Kuva: Ilkka Korhonen

Munapirtissä laskettiin peräti 860 pohjoiseen räpytellyttä kuusitiaista. Havainnoija kehuu menoa jopa ”hurjaksi”.

Petolintuosastolta merkittävimmät muuttolajit olivat **hiirihaukka**, **piekana** ja **varpushaukka**. Hiiri- ja varpushaukkoja nähtiin lähes joka paikasta, erityisesti kuitenkin rannikolta. Hiirihaukat muuttivat tyypilliseen tapansa rannikolla itään / koilliseen. Piekanoja nähtiin vain muutamasta paikasta, mutta Vilkkilästä niitä havaittiin peräti 24. Piekanasummat yleensä vahvistuvat, mitä kaakompana ollaan.

Kyyhkymuutto oli myös monin paikoin tasaista, määrät vaihtelivat 13–254 välillä. Suurimmat muutot nähtiin jälleen rannikolta, kun esimerkiksi Jaalanlahdelta ja Mukulanlahdelta ei kirjattu ainuttakaan muuttavaa kyyhkyä.

Tiaismuutto oli rannikon johtolinjoilla poikkeuksellisen hyvää, sisämaassa tyypillisen hiljaista. Munapirtissä laskettiin peräti 860 pohjoiseen räpytellyttä **kuusitiaista**. Havainnoija kehuu menoa jopa ”hurjaksi”. Yleisesti ottaen kuusitiaiset (ja muutkin tiaiset) tuntuivat seuraavan muuttolaan rannikkoa itään päin. Hevossaaren etelärannasta laskettiin kuusitiaisia 850, Norssalmestakin vielä 652. Summat ovat historiallisen suuria, sillä aiempi KyLY:n alueen kuusitiaisen muuttoennätys on 103 (Vi Hurppu 14.9.1993, A. Eerola, J. Hoikkala). Tiaislajien suhteet olivat eri paikoilla aivan erilaisia. Munapirtissä ei juurikaan muita tiaislajeja liikkunut, kun taas Lupinlahdella laskettiin 235 **talitiaista**. **Sinitiaisten** osalta parhaat paikat olivat Norsalmi (171) ja Heinlahti (114).

Ajankohtaan nähden **västäräkkejä** oli liikkeellä melko hyvin: Norssalmesta summattiin 13 lintua, kun esimerkiksi **rautiaisia** havaittiin vain muutamia yksilöitä. Rautiaisten pääjoukot olivat var-

maankin jo lähteneet Suomesta, tai ainakin Kymenlaaksosta.

Peippolintuja oli liikkeellä useita lajeja, vaikkei mitenkään erityisen runsaasti. Parhaina summina mainittakoon Heinlahdesta 240 peippoa, 369 vihervarpusta ja 15 tikliä, Lupinlahdelta 152 urpiaista sekä Norssalmesta 127 punatulkkaa ja 193 urpiaista. Lisäksi Vilkkilästä havaittiin 510 määrittämätöntä pikkulintua.

Rastaiden osalta päivä oli myös suhteellisen vilkas. Niitäkin liikkui lähes ainoastaan rannikolla. Lajikohtaisesti parhaat rastassummat kertyivät Norssalmesta (räkättirastas 586 ja mustarastas 24), Siliävuorelta (punakylkirastas 42 ja mustarastas 23) ja Munapirtistä (kulorastas 69).

Seuraavassa vielä katsaus yhteishavainnointipäivän harvinaisimpiin lajeihin.

Yhteishavainnoinnissa 3.10. havaitut harvinaisuudet / myöhäiset havainnot

Laji	Havainnot
Lyhytnokkahanhi	Heinlahti 1m
Pikku-uikku	Heinlahti 1p, Lupinlahti 1p
Jalohaikara	Lupinlahti 1p
Sääksi	Munapirtti 1m SW, Siliävuori 1p
Muuttohaukka	Mukulanlahti 1m, Jaalanlahti 1p
Kuningaskalastaja	Ristiniemi 1p

Erityinen kiitos tapahtuman koordinaattori Esa Partaselle, joka ystävälliseen sävyyn kommentoi luonnosta ja esitti muokausehdotuksia.

Haminan Lupinlahdella oli yhteishavainnointipäivänä paikallinen jalohaikara.
Kuva: Ilkka Korhonen

Taulukko 2. Muuttosummia. Havainnot löytyvät tarkemmin kirjautumalla Tiiraan (www.tiira.fi). ”Yhteensä”-sarake, joka ynnää jokaisen lajin kaikki muuttaneet yksilöt, saattaa monissa tilanteissa sisältää samoja lintuja koskevia summia usealta paikalta. Täten sarake ei ole erityisen totuudenmukainen todellisen lintutilanteen kanssa. Yhteishavainnoinnin ulkopuolisten paikkojen (”Muut”-sarake) yksilömääriä ei ole sisällytetty ”Yhteensä”-sarakkeeseen. ”Muut”-sarakkeen paikkakoodit: * Klamila ** Hevossaari *** Lappalanjärvi

Laji	Vilkkilä	Lupinlahti	Ristiniemi	Siliävuori	Multasenmäki	Norssaari	Heinlahti	Munapirtti	Jaalanlahti	Mukulanlahti	Muut	Yhteensä
Cygcyg	12	-	3	5	-	-	2	-	-	-	-	22
Ansfab	257	398	235	1257	142	1247	1780	1210	103	13	470***	6642
Ansbra	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Ansalb	140	2	-	45	7	73	395	193	15	-	49***	870
Ansans	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Ans sp	-	-	195	-	160	305	1580	481	-	-	-	2721
Braleu	40	416	205	1042	1403	130	474	119	-	20000p	2180***	3829
AB	330	1085	540	1168	145	335	-	4100	-	-	-	7703
Anapen	6	9	3	-	-	-	-	10	90	-	1***	118
Anacre	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Anapla	-	-	74	-	-	4	-	-	-	-	-	78
Anaacu	-	1	-	-	-	-	-	-	20	-	1***	21
Aytful	-	-	28	15	-	-	-	1	-	-	36***	44
Clahye	-	2	-	3	-	23	-	-	-	-	690***	28
Melnig	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50	-	50
Melfus	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-	18
Buccla	-	2	-	1	-	3	-	8	-	-	-	14
Meralb	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Mermer	-	-	-	-	-	-	-	38	-	-	-	38
VL	50	-	-	-	-	30	-	-	-	-	-	80
Gavste	1	-	-	1	-	-	-	-	4	-	2* 11***	6
Gavarc	10	-	7	-	-	-	18	-	3	-	3*	38
Phacar	-	3	-	-	-	-	3	3	-	-	-	9
Ardcin	3	4	8	1	-	-	-	-	-	-	-	16
Halalb	-	4	3	1	-	-	3	-	-	-	-	11
Ciraer	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Circya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1***	3
Accgen	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	-	5
Accnis	4	4	-	10	3	3	5	14	3	2	11***	48
Butbut	14	22	32	12	-	47	10	44	-	2	28* 86** 1***	183
Butlag	24	1	1	-	-	2	6	-	-	-	24* 1**	34
Aquchr	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Panhal	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Falcol	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2***	1
Falper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Grugru	-	27	-	-	62	-	2	-	-	7	-	98
Pluapr	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-	4
Plusqu	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1***	2
Plu sp	-	-	-	-	-	-	-	-	7	11	-	18
Galgal	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	5
Larrid	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2
Larcana	-	-	-	-	-	9	-	1	-	-	-	10
Lararg	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	9
Coloen	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Colpal	100	113	18	51	13	135	53	254	68	-	-	805
Piccan	-	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-	4
Drymar	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Denmaj	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Denleu	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Alaarv	-	1	1	1	1	-	7	-	-	-	-	11
Anttri	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2
Antpra	78	6	5	27	-	25	29	5	22	-	-	197
Motalb	1	1	2	-	-	13	3	2	-	-	-	22
Bomgar	27	152	5	-	-	56	-	18	-	-	-	258
Prumod	-	3	2	8	-	1	1	-	-	-	-	15
Turmer	8	12	-	23	-	24	2	1	-	-	-	70
Turpil	18	34	20	89	131	586	50	104	-	-	-	1032
Turphi	4	4	-	-	1	4	6	-	-	-	-	19
Turili	20	2	2	42	4	2	7	1	-	-	-	80
Turvis	5	2	5	11	13	1	13	69	-	5	-	124
Tur sp	60	-	-	24	5	21	-	-	-	-	-	110
Regreg	-	-	5	-	-	1	-	-	-	-	-	6
Aegcau	-	17	11	-	-	7	-	-	-	30	-	65
Parcae	46	-	14	17	-	171	114	26	-	-	"250**78****"	388
Parmaj	-	235	40	3	2	79	5	8	-	-	"670**12****"	372
Parate	-	19	4	-	-	652	16	860	50	28	"850**4****"	1629
Parmon	-	5	4	-	-	1	-	-	-	-	-	10
Par sp	-	-	-	-	-	40	-	-	-	-	-	40
Cerfam	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3
Lanexc	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1**	3
Gargla	4	35	-	5	4	-	6	3	-	-	-	57
Nuccar	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1** 1***	1
Stuvul	-	4	-	-	-	1	12	-	-	-	-	17
Pasmon	-	6	-	-	-	1	-	-	-	-	-	7
Fricoe	-	173	75	30	2	13	240	58	-	-	-	591
Frimon	35	17	2	17	-	-	11	-	-	-	-	82
Fri sp	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	5
Carchl	-	-	7	-	-	24	1	-	-	-	-	32
Carcar	-	4	-	-	-	6	15	-	-	-	-	25
Carspi	102	2	80	5	-	64	369	28	-	-	-	650
Carcana	3	4	-	5	-	1	1	-	-	-	-	14
Carmea	32	152	90	8	15	193	12	19	-	-	-	521
Loxcur	-	2	-	2	2	1	-	-	-	-	-	7
Pyropy	27	22	28	5	-	127	18	-	-	-	-	227
Embcit	-	-	-	12	-	-	3	-	-	-	-	15
Embsch	-	14	-	4	-	8	1	-	-	-	-	27
PL	510	-	-	31	-	11	-	-	-	-	-	552
Paikkakohtaiset summat	1980	3024	1779	3983	2121	4484	5279	7696	385	157		
	Vilkkilä	Lupinlahti	Ristiniemi	Siliävuori	Multasenmäki	Norssaari	Heinlahti	Munapirtti	Jaalanlahti	Mukulanlahti		

Peltosirkku – vuoden lintu 2020

Eero Parkko

BirdLifen vuoden lintu 2020 oli peltosirkku (*Emberiza hortulana*). Vuoden lintu -hankkeen tavoitteena oli paitsi viestiä äärimmäisen uhanalaiseksi romahtaneen lajin tilanteesta, myös selvittää peltosirkkujen nykyiset esiintymispaikat ja tarkentaa Suomen kannanarviota. Edellisen kerran peltosirkku oli projektilajina vuonna 2001.

Peltosirkku on ollut yksi maatalousympäristömme peruslajeista. Se ei vielä ole Kymenlaaksossa harvinainen, mutta kannankehitys on hälyttävä. Suosittuja

elinympäristöjä ovat pienten pensas- ja metsäsaarekkeiden ja ojien sekä tienvarren puukujien pilkkomat peltoalueet. Laji suosii myös monipuolista maatalousympäristöä, jossa viljellään eri vilja- tai kasvilajeja. Peltoalueen pinta-alan pitää olla yleensä myös melko suuri. Aika harvoin peltosirkkuja löytää pieniltä pelto-tilkuilta.

Peltosirkku on uusimmassa arvioinnissa luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi lajiksi. Kantaa uhkaa edelleen mm. maatalouden tehostuminen. Suurten monotyypisten viljelmien lisääntyminen heikentää myös peltosirkun elinmahdol-

lisuuksia. Lisäksi peltojen reuna-alueet ovat pienentyneet ja peltomaisemassa ei suosita puita tai pensaita.

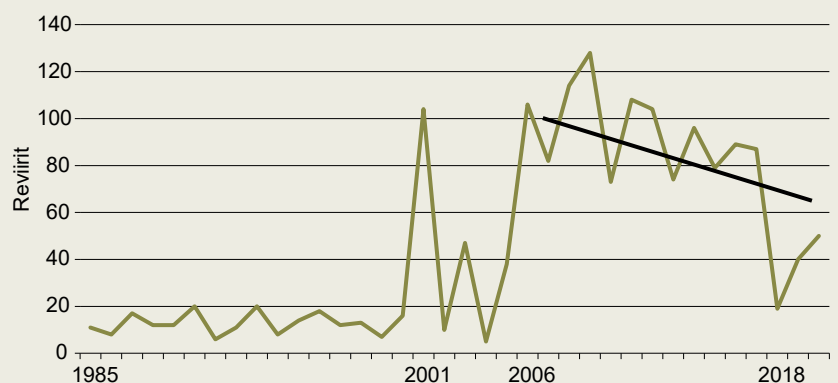
Peltosirkun tunnistaminen

Muista suomalaisista pesimälajeista peltosirkkua muistuttaa ulkonäöltään lähinnä keltasirkku. Peltosirkku on kuitenkin helppo tunnistaa vihertävästä päästä ja keltaisesta silmärenkaasta. Lisäksi ruosteenpunnertava vatsapuoli on hyvä tuntomerkki. Peltosirkun laulu on surumielinen säe, joka muistuttaa keltasirkun laulua, mutta on sitä soinnikkaampi. Pienellä harjoittelulla laulu on yleensä helppo tunnistaa.

Ensimmäiset peltosirkut saapuvat Suomeen vapun tienoilla, jolloin lajin voi tavoittaa esimerkiksi orastavalta viljapellolta.
Kuva: Ari Seppä

Kuva 1. Peltosirkun reviiit Kymenlaaksossa 1985–2020.

Peltosirkku (*Emberiza hortulana*). Ruosteenpunertava vatsa, vihertävä pää ja keltainen silmärengas ovat peltosirkkukoiraan hyviä tuntomerkkejä. Kuva: Ilkka Korhonen

Peltosirkkukoiraat saapuvat Suomeen toukokuun alkupuoliskolla. Koiraan löytää useimmiten laulamasta pensaan tai puun latvasta tai sähköjohdolta, yleensä se on reviirillään näkyvä lintu. Samalle alueelle kerääntyneet koiraat muodostavat lajille tunnusomaisia lauluryhmiä. Pesä sijaitsee maassa, melko usein kesantopellossa. Syysmuutto alkaa jo elokuun alussa, ja viimeiset muuttajat lähtevät syyskuun alkupuoliskolla.

Peltosirkku Kymenlaaksossa

Aikaisemmin ihmiset eivät edes huomioineet laulavaa peltosirkkua sen laulun yleisyyden vuoksi. Kuten kuvan 1 käyrän muodosta voidaan todeta, havaintoja peltosirkusta ei myöskään ilmoitettu. Valtakunnallisesti peltosirkun vähenemiseen kiinnitettiin suuremmin huomiota 1990-luvulla. Peltosirkun reviirien etsintään panostettiin ensimmäistä kertaa vuonna 2001, ja tällöin Kymenlaakson yhteismääräksi saatiin 104 reviiriä. Tiira-järjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2006. Samana vuonna myös peltosirkun seurantaan toivottiin lisäpanoksia.

Tämän artikkelin luvut perustuvat Tiira-järjestelmään ilmoitettuihin havaintoihin.

Vuosien 2006–2017 aikana ilmoitettujen reviirien määrä on puolittunut.

Samaan aikaan Suomessa peltosirkkujen määrä väheni lähes 80 prosenttia. 2000-luvun alussa (vuoteen 2017 asti) peltosirkkujen vuosittainen reviirimäärä Kymenlaaksossa oli 90–120 reviiriä (Kuva 1). Vuonna 2018 ilmoitettiin VAIN 19 reviiriä ja vuonna 2019 niitä löytyi 40. Vuoden 2020 aktiivisen etsinnän jälkeen yhteismääräksi muodostui 50 reviiriä, joten laskusuunnassa ollut kanta puolittui kolmen viime vuoden aikana. Herää kysymys, onko peltosirkun alamäki kiihtynyt Kymenlaaksossa. Jos kuvassa 1 esitetty trendiviivan lasku jatkuu samanaikaisena, niin 2030-luvulla ei meiltä löydy peltosirkkua.

Vuonna 2020 Tiiraan kirjattiin peltosirkusta 244 havaintoilmoitusta, joista 150 ilmoituksessa havaintomäärä oli nolla (ei havaintoa peltosirkusta). 50 reviirin yhteismäärä muodostui lauluvien koiraiden perusteella. Vähintään kahden linnun muodostamista lauluryhmistä määriteltiin yhteensä 35 lintua sekä yksittäisiä laulajia yhteensä 15 yksilöä. Muutaman aktiiviharrastajan toimesta maakunnan kartoitukset onnistuivat melko hyvin. Lähes kaikki tunnetut peltosirkkualueet saatiin tarkastettua vähintään kahteen kertaan. Myös uusia potentiaalisia peltosirkkualueita tarkastettiin. Ensimmäistä kertaa tarkastettiin mm. kaksi turve-

tuotantoaluetta, mutta peltosirkkuja ei näiltä löytynyt.

Aika usein lauluryhmien biotoopista löytyi isompi oja tai joki, laulupuita tai pensaita sekä monipuolinen maatalousympäristö. Elimäeltä useita laulavia peltosirkkuja löytyi marjapuskien keskeltä. Valitettavasti monelta tunnetulta paikalta peltosirkkuja ei nyt löytynyt. Uusia lauluryhmiä ei myöskään löytynyt koko Kymenlaakson alueelta.

HAMINA

Haminasta löytyi kaksi paikkaa, joissa koiraslintuja kuultiin lauluryhmissä. Harussa 4Å ja Myllykylässä 3Å. Onkamaalta läheltä Miehkälän rajaa löytyi kolme yksittäistä laulajaa. Usealta peltosirkkualueelta ei hyvin kartoitetun kesän aikana peltosirkusta tehty yhtään havaintoa, kuten Reitkallista, Metsäkylästä ja Kanusjärveltä.

IITTI

Iitissä tehtiin vain yksi havainto peltosirkusta ja sekin tulkittiin muuttavaksi linnuksi. Vuoden 2016 jälkeen Iitistä on ilmoitettu vain yksi reviiriksi tulkittava havainto vuosittain, kun esimerkiksi vuonna 2008 reviirejä ilmoitettiin 16. Sivatikyn pelloilta löytyi 2000-luvun alkuvuosina usean linnun lauluryhmiä vuosittain.

Vähintä mitä lintuharrastajat voivat tehdä, on jatkaa aktiivista peltosirkkujen seurantaa ja raportointia.

KOTKA

Jo toinen vuosi kun Kotkasta ei löytynyt peltosirkun reviiriä. Yksi havainto ilmoitettiin, joka tulkittiin muuttavaksi linnuksi. Esimerkiksi vuonna 2009 lauluryhmiä löytyi vielä Tavastilasta, Ylänummelta ja Sakkarasta.

KOUVOLA

Kouvolasta, Elimäen laajoilta peltoalueilta, löytyi jälleen useampia lauluryhmiä, kuten Takamaa 4Ä, Kulhua 4Ä, Rahikkala 3Ä ja Peräpalo 3Ä. Salpausselän pohjoispuolelta on ilmoitettu 2000-luvulla vain neljä havaintoa peltosirkusta. Tänä vuonna Jaalan ja Valkealan alueilta ilmoitettiin yhteensä 18 nollahavaintoa.

PYHTÄÄ

Vuosina 2018–2020 Pyhtäällä ei tehty havaintoja peltosirkusta. Nyt Pyhtään alueelta ei saatu edes nollahavaintoja. 2000-luvulla Pyhtäältä on löytynyt keskimäärin kaksi reviiriä vuosittain. Viime vuosina ei siis havaintoja peltosirkusta Länsikylän, Myllykylän ja Mokran pelloilta.

MIEHIKKÄLÄ

Kaksi reviiriksi tulkittua koiraslinnun lauluhavaintoa ilmoitettiin. Vuonna 2014 Miehiikkälästä löytyi 14 ja vielä seuraavana vuonna 7 reviiriä. Nyt esimerkiksi Sai-vikkalan, Huopin ja Maaskolan pelloilta ei tehty havaintoja.

VIROLAHTI

Viiden linnun lauluryhmät löytyivät Rikosta ja Kotolasta. Kummastakin paikasta on runsaasti havaintoilmoituksia toukokuussa, kun Arktika-retkeilijät hakivat vuodenpinnoja. Vuoteen 2014 asti Virolahdelta ilmoitettiin 20–30 reviirin määriä. Nyt esimerkiksi Ravijoen, Ylä-Pihlajan ja Haaviston pelloilta, hyvästä kartoituksesta huolimatta, ei peltosirkua löytynyt.

Lopuksi

Kymenlaaksossa peltosirkkuja on seurattu ja raportoitu paremmin vasta 20 vuoden ajalta. Havaintoilmoituksia on saatu kohtuullisesti, mutta aineiston laadussa olisi parantamisen varaa. Olisi toivottavaa, että tehtäisiin tarkempia maastokartoituksia ja käytäisiin samoilla paikoilla useampia kertoja kesän aikana. Samojen alueiden kartointus tehtäisiin vastaavalla tavalla vuosittain.

Tuomas Seimola ja Markus Piha tekivät peltosirkkukartoituksen Elimäen peltoalueilla vuosina 2016 ja 2017. Hyvän kartoituksen johdosta Elimäen tunnettujen reviirien määrä kaksinkertaistui aikaisempiin vuosiin verrattuna. Yleensä peltosirkkuhavainnot eivät sisällä alueiden tarkempaa kartoitusta, kuten peltoalueen tutkintaa kävellessä. Huolellisemman kartoituksen tuloksena 2000-luvun alussa kannan suuruus Kymenlaaksossa olisi voinut olla 150–170 reviiriä ja nykyisin 70–90 reviiriä. Joka tapauksessa voidaan todeta, että Kymenlaakson peltosirkkukanta on puolittunut 2000-luvulla.

Valitettavasti peltosirkun kannankehitys on Suomessa ja myös Kymenlaaksossa synkkää seurattavaa. Markus Piha on arvioinut, että suomalainen pesimäkanta jatkaa vähenemistään keskimäärin 13 prosenttia vuodessa. Toivottavasti tämä arvio on väärä ja voimme iloita peltosirkun laulusta vielä 2030-luvun jälkeenkin.

Vähintä mitä lintuharrastajat voivat tehdä, on jatkaa aktiivista peltosirkkujen seurantaa ja raportointia. Ainakin nykyisten paikkojen tarkistaminen pari kertaa vuodessa. Valitettavasti tutkimuksissa on havaittu, että kun lauluryhmä joltain paikalta häviää, on sen uudelleen muodostuminen samalle alueelle epätodennäköistä.

Hiiretelänvuoren laelta avautuu näkymä horisontissa siintävälle järvelle.

ilu Hiirettelänvuorelle

Teksti: Juha Ojala

Kuvat: Joni Räsänen, ellei toisin mainittu

Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys ja Luonnonperintösäätiö käynnistivät vuonna 2008 yhteisen Kuukkelimetsä Kymenlaaksoon -kampanjan, tavoitteena suojella Kymenlaaksosta kappale vanhaa metsää, joka voisi soveltaa vaikkapa kuukkelille. Vuonna 2013 Luonnonperintösäätiö hankki Iitistä metsän, josta tuli ensimmäinen suojeltu Kuukkelimetsä Kymenlaaksoon -kampanjan kohde. Tämän metsäalueen tarkempi sijainti oli Iitin kirkonkylän länsipuolella sijaitseva Hiirettelänvuori. Kampanja jatkuu edelleen, ja lisätietoja siitä on löydettävissä Luonnonperintösäätiön internet-sivuilla.

Alueen reunalta löytyy luonnonsuojelualueesta kertova kyltti.

Keväällä 2020

kaksi KyLY:n hallituksen jäsentä kävi tutustumassa Hiirettelänvuoreen. Seuraavassa lyhyt kuvaus toukokuun ensipäiviin ajoittuneen vierailun tunnelmista.

Saapuessamme Hiirettelänvuoren lalle vievän polun alkupäähän huomaamme, että polkua reunustava puusto on melko nuorta. Muutamista kuusen oksista roikkuu naavapartoja, jotka tuovat ripauksen varttuneen metsän tunnelmaa,

vaikka todellisuudessa tämä metsän osa on vasta kehityksensä alkutaipaleella. Ohitamme poronjäkälää kasvavia kullionnyppylöitä ensimmäisen sadan metrin kävelymatkalla. Peukaloinen laulaa lähistöllä, ja ylilentävän pikkukäpylinnun kirkas lentoääni kaikuu selkeänä tyynessä aamussa. Poronjäkäläkalliot, nuoret männyt ja naavaparrat tuovat etäisesti mieleen Repoveden maastot.

Suunnatessamme kohti vuoren lalkea kiinnitämme huomion notkelmaan, jossa kasvaa pieni haapametsikkö. Haa-

Kuva 1. Hiirettelänvuori
vastarannalta kuvattuna.

Kuva 2. Härkälintuja pesii useita
pareja läheisillä rehevillä lahdilla.
Kuvassa nuori yksilö. Kuva: Ari Seppä

Kuva 3. Talitiainen on yksi
Hiirettelänvuoren peruslajeista.
Kuva: Ilkka Korhonen

Kuva 4. ja 5. Havainnointia
Hiirettelänvuorella.

pojen rungot ovat moninaisten jäkälien kirjavoimia, ja puiden aluskasveina kasvaa saniaisia. Notkelman kasvillisuus antaa osoituksen alueen luonnon monimuotoisuudesta. Härkälinnun voimakas soidinääni kantautuu läheisen vesistön suunnalta, ja viime vuosina suuresti harvinaistunut kangasmetsien tyyppilaji töyhtötiainen etsii ravintoa näreiden oksistosta.

Hiirettelänvuoren hienous paljastuu kallioiden huipulla. Laki on reilusti ympäröivien kuusenlatvojen yläpuolella.

Maisema ei ole avoin, sillä männynkärät ovat osin näköalan esteenä. Yksi kallionkielekkäistä tarjoaa kuitenkin mukavan näkymän läheiselle jokiuomalle sekä horisontissa siintävälle järvelle. Kuulemme pohjoiseen matkaavien järripeippon ja urpiaisten lentoääniä sekä kulorastaan kuivaa rätinää.

Vuoren laen ympäristöstä löydämme muutamia järeitä puuvanhuksia. Suojelun alueen läntiseltä kulmalta paljastuu leppävaltaista rantametsää sekä kaistaleikästä kuusikkoa. Yleisvaikutelma Hii-

rettelänvuoren alueesta on luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta katsoen myönteinen. Monimuotoisuus tarjoaa myös linnuille hyvän elinalueen. Hienoa, että alue saa jatkossa jatkaa kehittymistään luonnontilaisena.

Huom. Hiirettelänvuorelle kääntyvä hiekkatie johtaa mökkien pihoihin, ja tien alkupäässä on puomi. Tästä syystä paikka ei ole retkeilymielessä paras mahdollinen. Yhdelle autolle löytyy pysäköintiin soveltuva levike puomin yhteydestä.

Yölaulajat

Teksti: Eero Parkko
Kuvat: Pekka Koskinen,
ellei toisin mainittu

Y

ölaulajat, mistä lieenee nimitys tullut, kun aika monen yölaula-
jan kohdalla laulusta puuttuu melodia. Poikkeuksia myös löy-
tyy, kuten yölaulun parhaimmistoon lukeutuva satakieli.

Kesäyön laulajia ovat lurittelevat ja säkättävät kerttuset,
sirisevät sirkkalinnut, kiljuva luhtakana, ruoskalla sivalteleva
luhtahuitti, pulloon puhalteleva kaulushaikara, nariseva ruis-

Kehrääjän hahmo öisellä taivaalla.

rääkkä, hyrisevä kehrääjä sekä samaa kertosaettä toistava satakieli. Joskus yöretkellä voi kuulla myös viiriäisen pytpytyksen ja toivottavasti tulevaisuudessa myös uhanalaisen heinäkurpan soidinvisertelyn tai nokan näppäilyn.

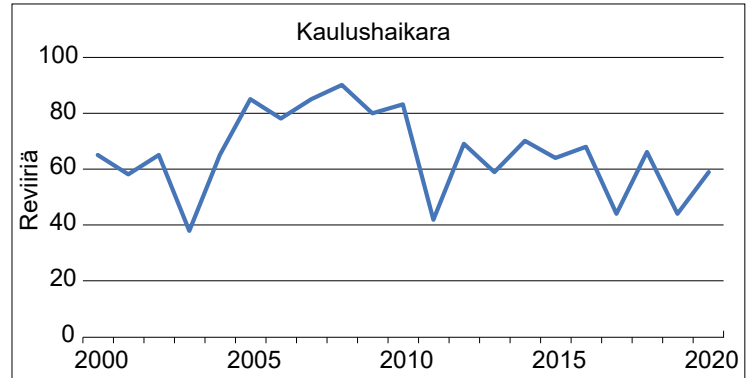
Kaulushaikara, luhtakana ja luhtahuitti ovat kosteikkolintuja. Rehevät ja kasvillisuuden täyttämät järvet tai me-

renlahdet ovat näiden lajien suosikkeja. Kerttuset ja sirkkalinnut viihtyvät parhaiten pensaikoissa, ja kerttusia tapaa yleisesti myös talojen pihapuskissa. Ruisrääkkä ja viiriäinen viihtyvät pelloilla ja rantaniityillä. Metsästäkin löytyy yölaulaja, kun kehrääjän elinympäristö on yleensä kuiva mäntykangas.

Harvalukuiset yölaulajat sekä niiden revii

Kaulushaikara *Botaurus stellaris*

Kaulushaikarakoiraan sumutorvimainen puhaltelu kantautuu kilometrien päähän. Keväällä ruovikossa piilottelevaa haikaraa ei hevin pääse näkemään, mutta kesä-heinäkuussa kalastusmatkalla lentävä kaulushaikara on melko tavallinen näky. Pohjoinen Kymenlaakso on kaulushaikaran vahvaa esiintymisaluetta, jossa Iitin lukuisilla järvilla on selvästi eniten haikaran reviierejä. Reviirien määrä on vaihdellut 38–90:n välillä. Huippuvuosien 2005–2010 jälkeen on palattu noin 60 reviiirin vuositason.

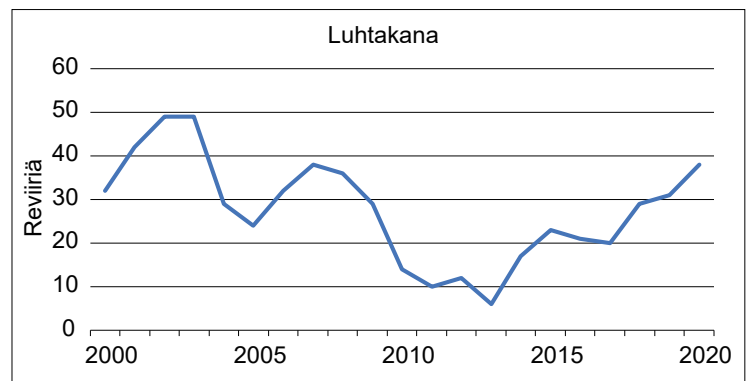

Kaulushaikaran vuotuiset reviiirimäärät Kymenlaaksossa 2000–2020.

Luhtakana *Rallus aquaticus*

Rantakanat, kuten luhtakanan, havaitsee yleensä vain yöllisen soidinääntelyn perusteella. Joskus luhtakana voi äännellä myös päivällä. Luhtakanalla on laaja äänivalikoima, esimerkiksi sian kiljuntaa muistuttava huutosarja. Hieno suoritus noin räkättirastaan kokoiselta linnulta. Osa luhtakanoista pariutuu heti vapun jälkeen, ja koiras vaikenee tyytyväisenä.

Luhtakana on saavuttanut asemansa Suomen linnustossa vasta 1950-luvulla. Melko pian huomattiin, että luhtakanat sopeutuivat hyvin rehevöityneisiin vesistöihimme. Haminan Kirkkojärvi on ollut Kymenlaakson selvästi paras pesintäpaikka. Järven sekä samalla alueen ensimmäiset reviiirihavainnot on ilmoitettu kesältä 1962. Parhaat kanavuodet ajoittuivat 2000-luvun alkuun, silloin usean kesän aikana järveltä laskettiin noin 20 reviiiriä. Reviirien määrä kääntyi laskuun vuonna 2004, ja pohjaluvut saavutettiin vuonna 2013, kun alueeltamme löytyi vain kuusi reviiiriä. Kaaviossa esitetyn viivan muoto (reviirit vuosittain) on lähes identtinen, kun vertaillaan koko Suomen vastaavaan kaavioesitykseen (Linnut vuosikirja 2017). Kymenlaakson reviirien määrän muutokset eivät siis poikkea muuhun maahan verrattuna.

Luhtakanan vuotuiset reviiirimäärät Kymenlaaksossa 2000–2020.

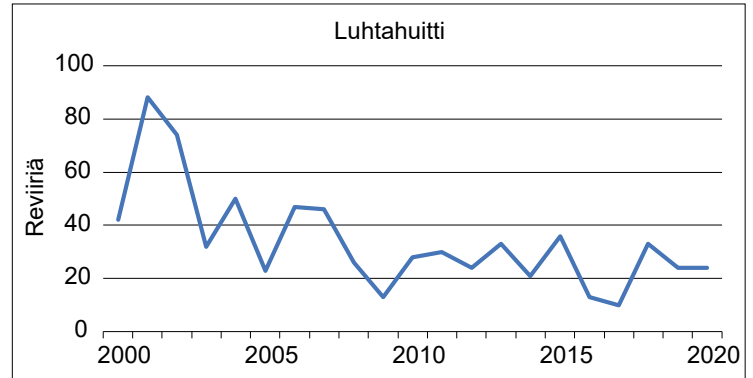

Luhtakana.
Kuva: Ilkka Korhonen

Reviirimäärät Kymenlaaksossa 2000-luvulla

Luhtahuitti *Porzana porzana*

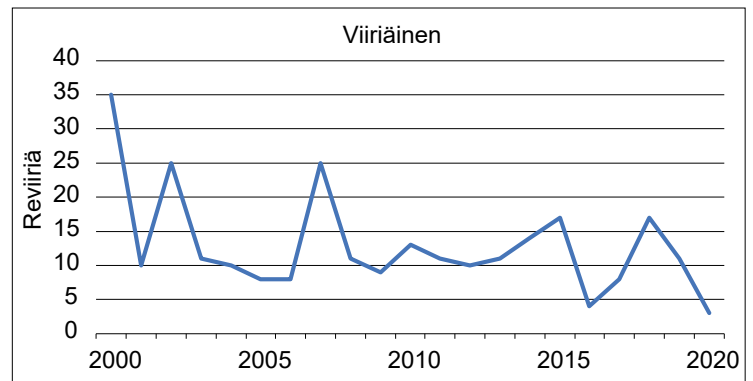
Koiraan soidinhuuto on noin sekunnin välein toistuva nopea vihellys ”huit”, joka muistuttaa ruoskan sivallusta. Hyvissä olosuhteissa ääni kantautuu jopa parin kilometrin päähän. Pääosa koiraista on äänessä toukokuun puolestavälistä kesäkuun alkuun. Luhtahuitin kannanvaihtelut ovat olleet huomattavia, ja joinain keväinä ”ruoskijaa” on saanut etsiä ympäri maakuntaa. Vuoden 2004 jälkeen kannanvaihtelu on tasaantunut, mutta samalla reviirien määrä on myös vähentynyt. Viime vuosien reviirien määrän muutokset vastaavat myös luhtahuitin kohdalla koko Suomen reviirien määrästä esitettyä kuvaajaa.

Luhtahuitin vuotuiset reviirimäärät Kymenlaaksossa 2000–2020.

Viiriäinen *Coturnix coturnix*

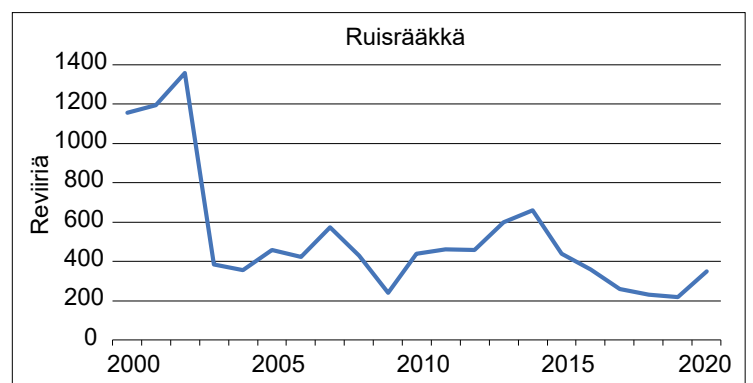
Muodoltaan peltopyytä muistuttavaa, mutta kooltaan vain kiurun kokoista viiriäistä pääsee näkemään hyvin harvoin. Yleensä ainoa tieto viiriäisen olemassaolosta on koiraslinnun 3-tavuinen soidinhuuto. Noin sekunnin välein toistuva byt-by-byt on melko kauaskantava tyynessä kesäyössä. Pitkäaikaiset ja vuosittaiset kannanvaihtelut ovat melko suuria. Ensimmäisissä uhanalaisuustarkastuksissa viiriäisen tulkittiin hävinneen Suomesta. 1990-luvulla se kuitenkin alkoi taas runsastua. Kymenlaaksossa yli kymmenen vuotuisen reviirin lukuihin on päästy vasta 2000-luvulla.

Viiriäisen vuotuiset reviirimäärät Kymenlaaksossa 2000–2020.

Ruisrääkkä *Crex crex*

Kevät-jakesäöinä kaksitavuinen narina toistuu tahdikkaasti jopa tuntikausia ilman taukoa ja saattaa kantautua yli kilometrin päähän. Ääni kuuluu koirasruisrääkälle, joka kaula ojennettuna tiedottaa omasta reviiristään muille viljelysmaiden asujille. EU:n aikana maatalous on muuttunut merkittävästi ja esimerkiksi karjatilojen määrä on romahtanut. Tämä tarkoittaa myös sitä, että ruisrääkän suosimat heinäpellot ovat lähes kadonneet. Viljapellot eivät ole räakkien suosiossa, ja nykyisin rääkkiä löytyy rantaluhdilta, pensaikoista tai jopa heinää kasvavista taimikoista. Vuoden 2001 Lintukymissä Petri Parkko kirjoittaa ”kesällä 2000 maassamme kuultiin noin 7000 rääkkää, joista peräti 1157 oli valinnut reviireikseen palan kymenlaaksolaista peltoa”. Tämän jälkeen peltojen valloitus jatkui vielä pari seuraavaa vuotta. KYLY:n historian ennätys kirjattiin vuonna 2002, kun reviirien yhteismääräksi muodostui 1359. Näiden huippuvuosien jälkeen narina on pelloilla rauhoittunut huomattavasti. Toivottavasti viime vuosien laskeva reviirien määrä kääntyy nousuun.

Ruisrääkän vuotuiset reviirimäärät Kymenlaaksossa 2000–2020.

Pensassirkkalintu

Pensassirkkalintu *Locustella naevia*

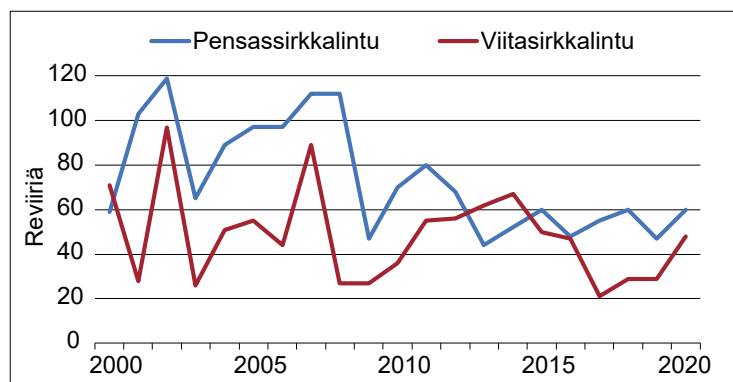
Pensassirkkalinnun laulu on yksitoikkoista, mekaanista pirinää, jota ei äkkiseltään uskoisi linnun lauluksi. Yhtäjaksoinen pirinä voi jatkua kymmeniä minuutteja. Pensassirkkalintu viihtyy kosteikoita reunustavilla pensaikkoalueilla tai avomaiden ja peltojen pensastoissa. Se pirisee yleensä kasvillisuuden kätköissä, mutta joskus sen voi löytää korren tai heinän kärjestä. Vuosittaisissa kannanvaihteluissa on ollut isoja eroja. Viimeisen kymmenen vuoden aikana reviirien määrä on laskenut noin puoleen huippuvuosiin verrattuna. Vastaavanlainen tilanne oli vuosina 1990–2000.

Viitasirkkalintu *Locustella fluviatilis*

Hepokattimaisen sirinän ja raksutuksen yhdistelmä tuo mieleen ompelukoneen. Jos pääsee lähelle laulajaa, niin voi kuulla myös metallimaista helinää. Viitasirkkalintu laulaa yleensä näkyvällä paikalla pensaiden latvustossa ja on monesti äänessä jo hämärässä. Kevään ensimmäiset havainnot tehdään toukokuun loppupuolella. Ensimmäinen viitasirkkalintu saapuu yleensä noin viikkoa myöhemmin kuin sen ”pirisevä sukulainen” pensassirkkalintu. Vuoteen 2010 asti reviirien määrää kuvaava käyrä mukailee pensassirkkalinnun vastaavaa käyrää. Kun verrataan sirkkalintujen reviirikäyriä vuosilta 2007–2016, niin nekin ovat samanmuotoiset kuin koko Suomen vastaavassa kuvaajassa.

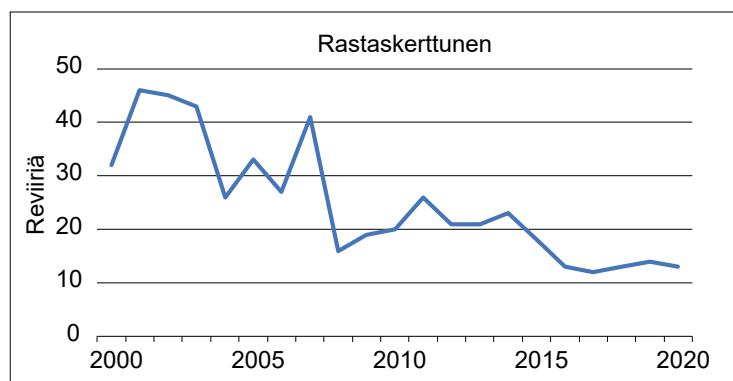
Rastaskerttunen *Acrocephalus arundinaceus*

Laulaessaan rastaskerttunen nousee usein ruokojen latvoihin. Laulu on kauaskantavaa, verkkaista ja karkeaa jankutusta, joka koostuu 1–3 kertaa toistuvista aiheista. Rastaskerttunen on äänessä parhaiten yöllä sekä varhain aamulla. Joskus laulu jatkuu koko päivän. Kymenlaakson reviirien määrä on laskenut huimaa vauhtia. Jos suunta jatkuu samana, niin 2020-luvulla laulava rastaskerttunen on suuri harvinaisuus alueellamme. Nykyisin Suomen pesimäkanta on 200–500 paria, ja rastaskerttunen löytyy vaarantuneiden lintulajien listalta, eli siihen kohdistuu keskipitkällä aikavälillä suuri uhka hävitä kokonaan maastamme.

Pensassirkkalinnun ja viitasirkkalinnun vuotuiset reviirimäärät Kymenlaaksossa 2000–2020.

*Kesäkuu
on parasta aikaa
yölaulajien kuuntelulle.*

Rastaskerttusen vuotuiset reviirimäärät Kymenlaaksossa 2000–2020.

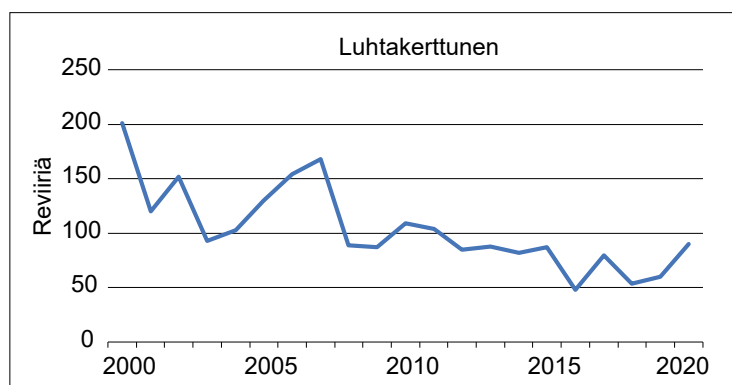

Kerttuset ovat väriykseltään vaatimattomia piilottelevia pikkulintuja. Laulutaidoiltaan ne ovat erinomaisia. Kuvassa viitakerttunen.

Kehräätä

Luhtakerttunen *Acrocephalus palustris*

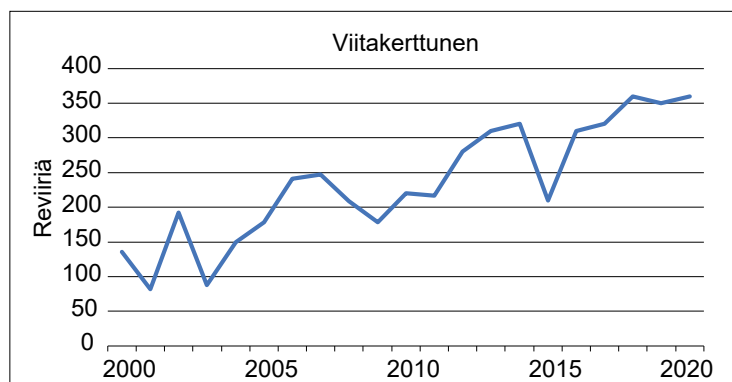
Luhtakerttunen on yksi linnustomme etevimpiä laulajia ja ehdottomasti yölaulajien parhaimmistoa. Rupatteleva laulu on vivahteikasta, vuolasta ja koostuu taitavista matkinnoista, särinöistä ja viserryksistä. Luhtakerttusen huippuvuodet ajoittuvat vuosille 1995–2007, jolloin useana vuotena laskettiin yli 150 reviiriä. Vuosituhannen vaihteessa päästiin jopa 200 reviirin lukuihin. Johtuuko luhtakerttusen väheneminen lajin laajemmasta vähenemisestä? Ei havaintojen määrä ainakaan retkeilystä ole riippuvainen, koska samoissa maastoissa viihtyvän viitakerttusen reviirimäärät kasvavat edelleen. Luhta- ja viitakerttunen viihtyvät siis samankaltaisissa maastoissa, ja ensihavaintojen perusteella ne saapuvat reviireilleen samoina päivinä. Herää kysymys, valloittaako viitakerttunen parhaat paikat?

Luhtakerttusen vuotuiset reviirimäärät Kymenlaaksossa 2000–2020.

Viitakerttunen *Acrocephalus dumetorum*

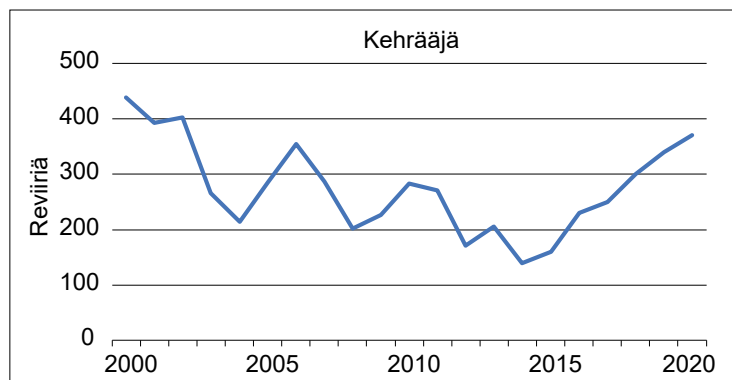
Viitakerttunen kuuluu myös laulajien aatelistoon. Laulu on taidokasta, vaihtelevaa, rytmiltään rauhallista ja tauot ovat selvät. Laulu sisältää myös vihellyksiä tai heleitä huiluääniä. Ensimmäiset viitakerttuset saapuvat toukokuun lopussa, ja ne voivat laulaa läpi yön heti saavuttuaan. Läpimuuttava koiras laulaa usein 1–2 yötä levähdyspaikallaan. Pariton koiras voi vaihtaa laulupaikkaa, jolloin se saattaa siirtyä jopa satoja metrejä. Tämä pitäisi huomioida, kun määritetään viitakerttusten reviirejä. 2000-luvulla viitakerttusen runsastuminen on ollut poikkeuksellinen. Nykyisin sen laulua kuulee lähes jokaisella kesäkuun yöretkellä.

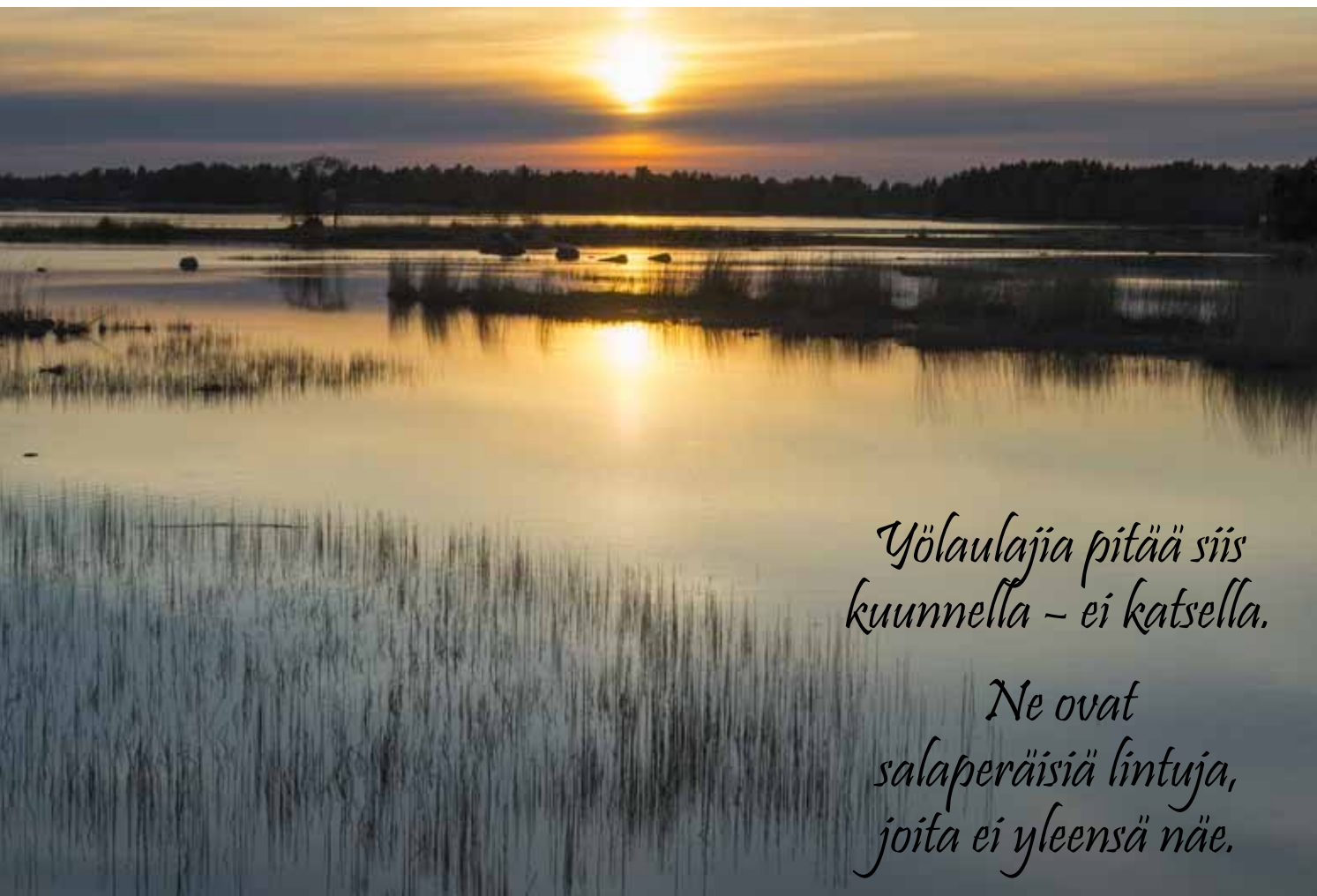
Viitakerttusen vuotuiset reviirimäärät Kymenlaaksossa 2000–2020.

Kehräätä *Caprimulgus europaeus*

Todellinen yölintu, jonka surraava hyrinä alkaa kuulua noin tunnin kuluttua auringonlaskun jälkeen ja päättyy ennen aamunsarastusta. Kehräätä on ainoa linnuistamme, joka lepakoiden tavoin saalistaa öisin lentäviä hyönteisiä. Joskus mäntykankaalta kuuluu ikään kuin käsien harva taputus. Tämä taputus kuuluu koiraskehrääjälle, joka läimäyttää siipiään yhteen muuten äänettömässä lennossa reviirinsä ympäristössä. Käsiä taputtamalla kehrääjän saa tulemaan aika usein myös omalle havaintopaikalle. Kehrääjällä menee edelleen hyvin. Vai johtuuko se siitä, että Iitin kunnan alueella yöretkeily on lisääntynyt viime vuosina? Vuosilta 2012–2015 Iitin aineistosta puuttuu arviolta 70–150 reviirihavaintoa. Kymenlaakson parhaat kehräjäalueet löytyvät Kouvolan Selänpään- ja Anttilankankaan maastoista.

Kehrääjän vuotuiset reviirimäärät Kymenlaaksossa 2000–2020.

*Yölaulajia pitää siis
kuunnella – ei katsella.*

*Ne ovat
salaperäisiä lintuja,
joita ei yleensä näe.*

Maisemaa Haminan Lupinlahdella toukokuussa 2016

Yhteenveto

Yölaulajaretkellä pääset osalliseksi luonnon omaperäiseen konserttiin. Kesäkuu, jolloin yöt jo yleensä lämpenevät, on parasta aikaa yölaulajien kuuntelulle. Suomen valoisina kesäöinä (yötön yö) laulavia lintuja kutsutaan meillä yölaulajiksi. Tarkemmin ottaen ne ovat hämärälaulajia. Jos yöllä on oikeasti pimeää, niin linnut ovat yleensä hiljaa. Vain kehrääjä ja pöllöt ovat todellisia yölaulajia. Yöretkellä voi tavata myös nelijalkaisia. Kesällä monet nisäkkäät liikkuvat pääasiassa hämärän aikana. Hyviä esimerkkejä illan ja aamun liikkujista ovat supikoira, mäyrä, siili ja lepakot. Myös hirviä, peuroja ja jäniksiäkin näkee enemmän yöaikaan kuin kesäpäivänä. Kun aamuyön lauluun osallistuvat vielä rastaat, kuovi, töyhtöhyppä, teeri ja pöllö, niin ”aamukonsertti” on vailla vertaistaan.

Yölaulajia pitää siis kuunnella – ei katsella. Yölaulajat ovat salaperäisiä lintuja, joita ei yleensä näe. Yöllä laulavat linnut eivät koreile höyhenpuvullaan. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat sirkkalinnut ja satakieli, jotka ovat väritykseltään vaatimattoman yksivärisiä. Reviiriä hallitsevan linnun laulu tai ääni saattaa kantaa kauas muuten hiljaisessa kesäyössä. Yölaulajaretkelle tarvitsee mukaan vain herkät korvat ja tietysti ulkoiluun soveltuvan vaatetuksen. Myöhäisillan hetkinä tai aamun sarastaessa saattaa kiikarillakin olla joskus käyttöä.

Koiraslinnun laulun tärkein merkitys on ilmoittaa omasta reviiristään muille. Lajille ominaisella laululla koiras pyrkii

houkuttelemaan naaraan luokseen. Samalla se ilmoittaa lähistöllä oleville koiraille, että tämä paikka on varattu, joten kilpailijan sopisi mennä jonnekin muualle.

Yölaulun mestarina tunnetaan satakieli. Esimerkiksi Haminan Kirkkojärvellä heikompiäänisten laulutaitureiden ääntä on joskus vaikea erottaa satakielten laulun seasta. Satakieli tuntuu laulavan lähes jokaisessa pusikossa järven ympäristössä. Laulumestari satakieli on myös suurelle yleisölle tuttu laulaja. Monet lintuharrastajat pitävät kuitenkin viita- ja luhtakerttusta laulajista kaikkein taitavimpina, etenkin jälkimmäisen laulutaito on hieno esitys.

Pariutumisen jälkeen laulu yleensä loppuu. Usealla paikalla on hiljaista jo juhannusviikolla, jolloin Suomen kesän pitäisi olla parhaimmillaan.

Ennen kesän yöretkiä kannattaa kerrata myös harvinaisemmat yölaulajat. Seuraavassa harvinaisia yölaulajahavaintoja Kymenlaaksossa:

- ▶ pikkuhuitti 20 havaintoa, joista ensimmäinen 1984 Hamina, Kirkkojärvi
- ▶ kääpiöhuitti 1997 Hamina, Kirkkojärvi ja 2001 Virolahti, Kirkontura
- ▶ viirusirkkalintu 1998 Kouvola, Hirvelä, 2001 Hamina, Paijärvi ja 2007 Hamina, Kitula
- ▶ ruokosirkkalintu 41 havaintoa, joista useimmat Haminan Kirkkojärveltä

YÖLAULAJARETKELLÄ

Männikkö mustuu

Kankaalla käy rukki hiljaa huristen

Itikat inisee, käki kukkuu, kaukaa kuuluu joutsenlaulu

Tuoksut huumaavat

Puskissa pihisee, sirisee, säksättää

Nahkaiset siivet saalistavat kukin omassa kerroksessaan

Taivaanranta punertuu

Rastaiden crescendo hautaa hiljaiset

Satakieli vain ei suostu isompiensa vaateisiin

Kuu vähenee

Leivoset valtaavat taivaan

Viklot valittavat kulkijan kiusaavan

Raukea kiusaaja poistuu aurinkoon nousevaan

Runon kirjoitti nimim. ”Korpinsydän”

Kuva: Kesäyö, Sakari Tanttari

Isovesipääsky

Haminassa 7.11.2020

Joni Räsänen

Se on varmaan kaikille tuttua, etteivät asiat aina mene etukäteen tehtyjen suunnitelmien mukaisesti. Erityisesti lintuharrastuksessa näin tuppaa käymään useinkin. Viimeinkin kun bongari työkiireiltään kerkeää, lähtee hän bongaamaan elistä parinsadan kilsan päästä ja paikalle päästyään saa kuulla kanssaharrastajilta linnun lähteneen minuutti sitten. Viikonloppuna pitäisi mennä tekemään talvi-lintulaskenta, mutta perjantai-iltana liukastut ja katkaiset jalkasi. Tai olet rankan työviikon päätteeksi menossa lauantaiaamuna paikalliselle merenlahden lintutornille rentoutumaan lintuja katsellen, mutta auto ei käynnistyäkään, lapsi sairastuu, taivaalta tulee vettä kuin saavista kaatamalla ja kaiken tämän päälle lintulahdellasi on menossa kilpailu, kenen moottoriveneestä lähtee pahin ääni ja suurimmat aallot.

Onneksi joskus voi käydä toisinkin... Jopa minulle.

Syksyisen lauantaiaamun tapaan olin myös 7. marraskuuta menossa Haminaan sähköä pelaamaan. Vuoromme alkaisi kymmeneltä, mutta rauhallisesta aamusta huolimatta minulla näytti olevan hiukan ylimääräistä aikaa ja arvelin, että ehtisin viettää puoli tuntia Lupinlahden lintutornissa ennen viikoittaista hikoilutuokiota.

Lupinlahdella uiskentelivat ne tavalliset marraskuun alkupuolen linnut: sinisorsia, tukkasotkia, telkkiä, joutsenia sekä muutama muu vesiäinen, ja olin siinä jo parikymmentä minuuttia katsellut länsi- ja itäpuolta, kiikareilla ja kaukoputkella. Seurasin juuri Ristiniemen suunnassa uivaa uivelonaarasta, kun jonkin matkaa sen takana putken yläreunassa häälyi pienempi valkoiselta näyttävä lintu. Se ui hassun näköisesti nykien aivan ruoikon reunassa kadoten välillä kokonaan ruokojen taa.

Pää teki ylösalaista liikettä, ja lintu näytti nokkivan veden pintaa. Kokemukseni vesipääskyistä oli vähintäänkin erittäin vähäinen, mutta sitähän tuo vaalea lintu nyt käyttäytymiseltään muistutti. En uskaltanut kuitenkaan lukita vastausta, sillä takaraivossa jyskytti nuori talvipukuinen pikku-/naurulokki paljon todennäköisempänä vaihtoehtona. En ollut edes varma oliko yksikään vesipääskylaji mahdollinen marraskuussa. (Isovesipääskyn olin käynyt bongaamassa Loviisasta syyskuun alussa.) Enkä minä sitä paitsi yleensä koskaan löytänyt mitään parempia lajeja...

Päätin pirauttaa kaverille saadakseeni vahvistusta epäilyilleni. Ensimmäinen kaveri ei vastannut puhelimeen, sen sijaan Salosen Jani vastasi. Taisinpa itse asiassa herättää hänet. Jani sanoi, että tavalliset vesipääskyt ovat jo varmaan menneet, mutta isovesipääsky voisi olla marraskuussa hyvinkin mahdollinen – kuten ne mainitsemiini lokkilajitkin. Puhelun jälkeen Jani alkoi pikkuhiljaa valua Kouvolaan kohti etelää, kuitenkin erityistä kiirettä pitämättä. Siinä vaiheessa vihdoinkin uskalsin laittaa linnusta hälytyksen Bongariliiton Lintutiedotukseen ”todennäköisenä

vesipääskylajina” ja samalla tajusin, etten enää kerkeäisi sähköä – ainakaan ajoissa. Yritin myös kuvata lintua putken läpi, mutta kuvat olivat sellaista suttua, ettei niistä kukaan ottanut mitään selvää.

Soitin vielä Eero Parkolle, jos hän haminalaisena sattuisi olemaan jossakin lähellä. Ja sattuihan hän olemaan juuri siinä Lupinlahden itäpuolella pyöräretkellä. Yritin puheluiden lomassa pitää lintua silmällä, ja seurasin kun se liikkui pitkin rantaa luoteen suuntaan. Eeron saapuessa torniin lintu oli tietenkin kadonnut. Pian ensimmäinen hälytykseni saanut bongari ilmaantui paikalle. Siinä vähän aikaa porukassa turhaan tiirailtuamme Eero päätti jatkaa matkaa ja yrittää etsiä lintua Ristiniemen hautausmaan rannasta käsin.

Kohta Eeron lähdettyä löysimme mysteerilinnun vähän aiempaa lähempää, pienen ruoikkosaarekkeen edestä. Se näytti edelleen *Phalaropukselta*, mutta vieläkin esimerkiksi nokan mallista oli vaikeaa saada selvää. Onneksi silloin paikalle saapui lisää lintuharrastajia joukossaan mm. Klaus Laine. Klasu vahvisti linnun olevan nimenomaan isovesipääsky, jolloin laitoin

Isovesipääsky lennossa hetki uudelleen löytymisensä jälkeen. Talvipukuinen isovesipääsky on harmaasävyinen. Kuva: Joni Räsänen

Juhlapukuinen isovesipääskykoiras on huomattavasti värikkäämpi kuin talvipukuinen lintu. Naaraat ovat vielä värikkäämpiä. Kuvassa 21.5.2002 Ristisaaresta löytynyt koiraslintu. Kuva: Ilkka Korhonen

vahvistusviestit Lintutiedotukseen sekä paikalliseen WhatsApp-ryhmään.

Isovesipääsky teki edelleen säännöllisesti katoamisia tullakseen jälleen josta-kin ruoikon takaa esiin. Muutama harrastaja saapui vielä paikalle ennen kuin lintu päätti nousta siivilleen ja lähti meitä kohti. Se lensi Vilniemelle vievän sillan yli ja katosi jonnekin itäiselle Lupinlahdelle. Katsoin kelloa. Se oli 11:05. Melkein puolitoista tuntia oli kerennyt kulua siitä, kun näin linnun ensimmäisen kerran. Aika oli mennyt kuin siivillä.

Viitisen minuuttia siitä, kun isovp:n viimeinenkin pyrstösulka oli kadonnut optiikoistamme, alkoi linnusta kiinnostuneita harrastajia ilmaantua tornille enemmänkin. Myös Jani saapui tässä porukassa. Jonkun aikaa lintua tornista käsin etsittyämme päätimme Janin kanssa lähteä etsimään sitä ensin Vasteeninrannasta ja sitten Pitkiltähiekoilta. Osa muista harrastajista teki saman päätöksen ja hajaantui etsimään lintua.

Tiirailimme Vasteenin venerannassa puolisen tuntia, mutta isovesipääskystä ei näkynyt jälkeäkään. Sen sijaan olimme kuulevinamme kuningaskalastajan äänen, mutta näkyviin emme sitä saaneet. Ajoimme Vilniemen toiselle puolelle Pitkillehiekkoille, mutta jo tuulisten olosuhteiden perusteella olisi pitänyt arvata, ettei lintu olisi kotiutunut sinne.

Jonkin aikaa siellä tuhlattuaamme lähdimme ajamaan takaisin tornille. Silloin sain puhelun Vuorion Arilta, joka oli tornista nähnyt linnun lennähtävän itäisen Lupinlahden päällä, ja se näytti laskeutuvan Vasteeninrannan suuntaan. Käänsin saman tien auton ympäri ja suuntasimme takaisin Vasteeninrantaan.

Rannassa oli ennestään toinenkin ”linnustajapari” isovesipääskyn etsinnässä. Käytimme kiikareita, putkia, silmiä ja korvia, mutta tuloksetta. Tai no, onnistuimme näkemään kunkun tällä kertaa. Ei sekään jokapäiväistä herkkua ole, mutta koska tarkoituksena oli löytää jotain vielä parempaa, ei se paljoa lohtua tuonut. Olimme tekemässä turhautuneina lähtöä, mutta päätimme vielä kerran yrittää rannan toisesta päästä (jossa olimme toki käyneet jo aiemminkin).

Kiikaroimme lahdella näkyviä ruoikkosaarekkeita ja rantoja, kun aivan vierestä kuului terävä korkea ääni. Käännähdimme katsomaan ja siinä se päivän päättähti lensi meistä pois päin. Se oli piilotellut lähes jaloissamme, erään talon pihalle työntyvässä venevalkamassa, jonka perukoille ei meidän sijoittamamme kyennyt näkemään. Onneksi se lensi vain noin 150 metrin päähän ja jäi ruoikkosaarekkeen eteen näkyville uimaan. Siltä matkalta siitä sai jo ihan kohtuullisia dokumenttikuviakin. Laitoin taas hälytykset menemään, ja pian ranta

ISOVESIPÄÄSKY

(*Phalaropus fulicaria*)

on Suomessa harvinainen harhailija lähinnä syksyiseen muuttoaikaan. Kymenlaaksossa se on tavattu tätä aiemmin viisi kertaa: syys-lokakuun vaihteessa 1999 Iitin Sääskjärveltä, 2002 poikkeuksellisesti toukokuun lopulla Pyhtään Ristisaaresta, marraskuussa 2007 Pyhtään Kaunissaaresta, sekä 2010 ja 2011 marraskuussa Kouvolan Lappalanjärveltä. Trendi näyttää olevan nouseva, sillä tänä vuonna laji on nähty koko Suomen alueella peräti 12 kertaa, kun koko 1980-luvulla havaintoja oli kymmenestä linnusta. 70-luvulta havaintoja kertyi neljästä linnusta ja sitä aikaisempia havaintoja on yhteensä seitsemän. Ensimmäinen isovesipääskyhavainto tehtiin 11.10.1904 Helsingissä ammutusta linnusta.

Isovesipääsky pesii maailman kolmesta vesipääskylajista pohjoisimpana. Sen pesimäalueet löytyvät arktisen rannikon tundraa, meitä lähimpänä Islannista, Huippuvuorilta ja Pohjois-Venäjältä. Lisäksi se pesii Grönlannissa, Pohjois-Kanadassa ja Alaskassa. Talvensa se viettää avomerialla Afrikan länsi- ja lounaisrannikolla, sekä Etelä-Amerikan länsipuolella. Muuttoreitit kulkevat pääosin avomeren yllä, mutta Länsi-Euroopassa – etenkin Britteinsaarilla – lintuja tavataan säännöllisesti muuttoaikoina.

Isovesipääsky on kooltaan noin suosirrin kokoinen, tavallista vesipääskyä hieman isompi ja amerikanvesipääskyä hieman pienempi. Sen nokka on vankempi kuin lähisukulaisilla. Useimmat Suomessa nähdyt yksilöt ovat olleet harmaa-mustavalkkeassa talvipuvussa. Kesäpukuiset linnut ovat värikkäämpiä ja kuten vesipääskyillä yleensäkin, naaras on koirasta värikkäämpi.

Lähteet:

- Tiira-lintutietopalvelu, www.tiira.fi
- Svensson, L., Mullarney, K. ja Zetterström, D. 2010: Lintuopas. Euroopan ja Välimeren alueen linnut. Otava
- del Hoyo, J., Elliot, A. ja Sargatal, J. 1996: Handbook of the Birds of the World. Lynx

alkoi täyttyä autoista ja optiikkansa kanssa juoksujalkaa saapuvista harrastajista. Harmillisesti lintu teki uudestaan katoamistempun, kun vain noin kymmenisen ihmistä oli kerennyt näkemään sen. Ja tällä kertaa katoamistempu oli lopullinen. Lintua oli ainakin vielä sunnuntainakin käyty etsimässä, mutta turhaan.

Ja ehdinhän minä sitten sinne sähkölyynkin... seuraavan viikon lauantaina.

Myöhästynyt joululahja – merisirri Kouvo

Elissa Soikkeli

Suolalahden merisirri oleskeli jonkin matkan päässä rannasta olevalla kivellä. Rântäsade ja aallokko eivät tätä koviin oloihin tottunutta lajia häirinneet. Kuva: Elissa Soikkeli

Joulunpyhinä olin retkeillyt lähinnä Kuusankosken taajama-alueella. Tapaninpäivänä 2020 päätin sitten lähteä autolla vähän pidemmälle. Joulukuu oli ollut sen verran leuto, että vesistöt olivat vielä sulana ja joulupäivänä Kuusaa-lammella oli ollut pari tukkasotkaa ja silkkiuikku. Kenties joitain viivytteleviä vesilintuja saattaisi löytyä muualtakin. Lisäksi ajattelin kiertää joitakin pelto-alueita.

Ensimmäisen pysähdyksen tein Pilkanmaan venerannassa, josta löytyi 27 laulujoutsenta, muutama telkkä, isokoskeloita sekä yksi uivelonaaras. Jatkoin matkaani edelleen Meteliin, mutta siellä oli vain joitakin joutsenia sekä isokoskelopari. Lamminkulman pelto-kiirroksella löysin eräältä pelloilta aktiivisesti saalistelewan isolepinkäisen, mutta muuten pelloilla näytti olevan hyvin hiljaista.

Jatkoin matkaani Kymijoen pohjoispuolelle. Ennen Saviston ja Selänpään peltoaukeita päätin vielä koukata nopeasti Kekäläniemessä tarkistamassa Pyhäjärven Suolalahden lintutilanteen. Edellisten

vesistöpysähdysten perusteella en elänyt suuria toiveita.

Laiturille kävellessäni kuuntelin rannassa hauskaasti heliseviä jäitä, joita kova pohjoistuuli puski rantaan. Vesialue näytti kovin tyhjältä, vain yksinäinen joutsen uiskenteli kauempana lahdella. Viritin kaukoputken kuitenkin käyttöön ja aloin käydä vesialuetta järjestelmällisesti läpi vasemmalta oikealle. Tuuli puhalsi sen verran kylmästi, että päätin hoitaa tämän tarkistuksen pikaisesti ja jatkaa sitten pelloille.

Saavutin lahdella uivan joutsenen ja seurasin hetken sen menoa, kunnes samassa kaukoputken kuvassa näkyi iso kivi ja sen oikeassa reunassa oleva lintu. Lintu oli kiven kupeella lähellä vesirajaa niin, että aallot roiskuivat välillä sen päälle. Ensimmäisenä kiinnitin huomiot linnun nokkaan, jonka pituus viittasi selvästi kahlaajaan. Linnun pieni koko ja tumma väritys saivat minut vahvasti epäilemään, että katsoin merisirriä, mutta halusin vielä varmistuksen määritykselleni. Olin nähnyt merisirrejä vain pari kertaa aiemmin ja silloinkin vain kaukana meren luodoilla. Muista talvipukuisista kahlaajista ei minulla ollut mitään kokemusta.

lassa

Merisirri kuvattuna Shetlandinsaarilla lokakuussa 2009. Kuva: Hanna Aalto

Lintukirja olisi ollut autossa, mutta lintu olisi saattanut lähteä kirjanhaku-reissun aikana, joten se vaihtoehto oli poissuljettu. Niinpä otin puhelimella kuvan sirristä kaukoputken läpi ja laitoin kuvan kokeneemmille lintuharrastajille katsottavaksi. Pilvisenä päivänä kuva ei ollut häävi, mutta kyllä siitä jotain selvää sai. Odottaessani vastausta otin lisää kuvia siltä varalta, että lintu päättäisikin ottaa hatkat ennen kuin saisin vastauksen. Kaukoputkella katsottuna linnusta näkyi myös kellertävä nokantyyvi. Muutaman minuutin odotuksen jälkeen tuli vahvistus: ”Merisirri! On kova! Lintutiedotukseen!”

Sormet aivan jäässä aloin naputtelemaan hälytystä Bongariliiton Lintutiedotukseen. Samalla pidin silmällä merisirriä, mutta onneksi se oli kiltisti paikoillaan. Lintutiedotuksen jälkeen laitoin vielä viestin paikallisten lintuharrastajien WhatsApp-ryhmään. Sitten ei ollutkaan muuta tehtävissä kuin vain odotella mahdollisia bongareita. Tuossa vaiheessa minulla ei ollut mitään käsitystä siitä kuinka paljon merisirrejä oli nähty Kouvolassa aiemmin, mutta ainakaan kuluvalta vuodelta en muistanut yhtään havaintoa.

Odottavan aika on pitkä, etenkin kun odotuksen syynä on lintu, joka voisi halutessaan lähteä lentoon ja kadota horisonttiin. Muut mahdolliset Suolalahden linnut jäivät tarkistamatta, koska en halunnut kääntää kaukoputkea pois merisirristä. Ehkä 15–20 minuutin kuluttua ilmoituksestani tulivat ensimmäiset bongarit paikalle ja saatoin huokaista helpotuksesta. Seuraavien parin tunnin aikana ropisi sitten vuodareita, Kouvola-pinnoja, KYLY-pinnoja ja jopa jokunen elis. Kukaan ei tuntunut olevan pahoillaan siitä, että tapaninpäivän ohjelmaan oli tullut äkillinen muutos.

Loppujen lopuksi tarkenin itse olla paikalla pari tuntia. Tuona aikana merisirri oli koko ajan samalla kivellä. Lintu keskittyi lähinnä lepäilyyn ja nukkumiseen, edes ajoittainen räntäsade ei näyttänyt suuremmin häiritsevän sitä. Pienen hetken se oli näkymättömissä kiven takana, mutta tuli sitten onneksi taas esille. Myöhemmin iltapäivällä ainakin yksi bongari näki linnun vielä samalla paikalla. Seuraavana päivänä ei merisirriä enää löytynyt. Kenties se jatkoi matkaansa pohjoistuulen siivittämänä talvehtimisalueelleen jonnekin meren luodolle keskelle tuulta ja tyrskyä.

MERISIRRI (*Calidris maritima*)

on luokitettu Suomessa erittäin uhanalaiseksi lajiksi, koska pesivän populaation koko meillä on pieni. Enontekiön ja Utsjoen tuntureilla pesii arvioilta vain noin 25 paria. Kahlaajan varsinaiset pesimäalueet ovat Huippuvuorilla sekä Ruotsin ja Norjan vuoristoissa ja tunturiylängöillä. Suomessa merisirrihavainnot keskittyvät syksyyn ja talveen, jolloin Saaristomerelle kerääntyy talvehtimaan jopa useamman sadan linnun parvia. Sisämaassa merisirrejä nähdään vain satunnaisesti.

Tämä merisirri oli Kouvolan toinen havainto kyseisestä lajista ja ensimmäinen bongattavissa ollut yksilö. Joulukuussa 2019 merisirri oli löytänyt tiensä erään laiturin nokalle Vuohijärven suunnalla ja tuosta vierailusta todisteena on olemassa valokuva. Muut Kymenlaakson merisirrihavainnot on tehty yhtä lukuun ottamatta merialueella.

Lähteet:

- Tiira-lintutietopalvelu, www.tiira.fi
- Velmala, W. 2020: Viimeisillä rannoilla. Linnut 4, s. 6–11
- Koskimies, P. 2019: Suomen linnut. Suuri lintukirja. Readme.fi
- Svensson, L., Mullarney, K. ja Zetterström, D. 2009: Lintuopas. Euroopan ja Välimeren alueen linnut. Otava

Sinirinta. Kuva: Tuula Nironen

Näkökulmia lintuharrastukseen

Juha Ojala

Koronavuonna lintuharrastuksen pariin on löytänyt moni uusi harrastaja. Seuraavaan on koottuna muutama lintujen havainnointiin liittyvä sattumanvarainen ajatus. Toivottavasti nämä ajatukset tuovat useamman uuden idean aloitteleville harrastajille ja kenties kokeneemmatkin konkarit voivat löytää jonkin uuden tulokulman omaan harrastamiseensa tai kokea samaistumisen tunteita. Tässä siis pientä pohdintaa tästä harrastuksesta, näkökulmia lintuharrastukseen.

HYVÄ VAI HUONO RETKIKOHDE. Lintuharrastuksen alkuvaiheessa kokemus oman paikkakunnan retkikohteista voi olla lähellä nollaa. Retkikohteisiin liittyvää kokemuspohjaa alkaa kertyä sitä mukaa, kun retkeilymäärät lisääntyvät. Samalla alkaa kertyä kokemus eri retkikohteiden hyvistä ja huonoista puolista. Kokemuksen karttuessa on mahdollisuus esittää oma näkemys siitä, missä retkikohteessa tehdään parhaat havainnot, tai mikä on se kohde, joka pettää aina. Lopulta voidaan todeta, että jokaiselle lintuharrastajalle kehittyy yksilölliset kokemukset eri retkikohteiden hyvistä ja huonoista puolista, eikä hyvän retkikohteen määrittely näin ollen ole yksiselitteistä. Aikaisemmista kokemuksista huo-

limatta on uuden vuoden alkaessa lähes mahdotonta sanoa, mikä on juuri tänä vuonna se paikka, josta löytyy eniten uusia vuodenpinnoja tai mikä kohde tarjoaa vuoden parhaat harvinaisuushavainnot. Mikä on tänä vuonna se retkikohde, jolla on eniten annettavaa?

PELAAMISTA TODENNÄKÖISYYKSILLÄ. Sattumalla ja onnella on lintuharrastuksessa oma erityinen roolinsa. Uuden vuodenpinnan löytämisessä on aina mukana ripaus sattumaa ja onnea. Mitä harvinaisemmasta lintulajista on kyse, sitä suuremmaksi sattuman ja onnen määrä löytötilanteen hetkellä kasvaa. Kovalla työllä eli runsailla retkeilymäärillä ja aktiivisella havainnoimisella onnen vaikutusta hyvien lajien löytymiseen voidaan vähentää, mutta missään vaiheessa onnen merkitys ei kokonaan katoa. On myös huomionarvoista, että suurillakaan retkeilymäärillä harvinaisuuksia ei löydy jatkuvasti, vaan väliin voi osua parinkin vuoden mittaisia ”tyhjiä kausia”. Runsas retkeilymäärä ja jatkuva valppaus maastossa ovat kuitenkin takuu sille, että jossain vaiheessa onni kääntyy ja se parempi laji osuu näkökenttään. Joku voisi leikkimielisesti todeta, että *mitä suurempi määrä peräkkäisiä ”lajiköyhiä” retkipäiviä on takana, sitä harvinaisempi laji seuraavalla retkellä osuu kohdalle.*

ILLUUSIOITA LINTURETKILLÄ. Lintuharrastuskokemuksen karttuessa oppii huomaamaan, kuinka paljon hämääviä tilanteita retkeillessä tulee vastaan. Hämäävät tilanteet voivat liittyä vaikkapa maastossa tehtäviin kuulohavaintoihin, joissa havainnointihetki on nopea ja aikaa reagointiin vähän. On yllättävää, kuinka monenlaiset äänet voivat sääolosuhteiden, äänen tulokulman tai etäisyyden vuoksi tuoda mieleen jotain aivan muuta kuin mistä oikeasti on kyse. Tästä johtuen voidaan pitää normaalina, että linnunääniin liittyvässä havaintotilanteessa ensimmäinen ääni/säe on se, joka herättää huomion, toinen kuultu ääni selkeyttää tilannetta ja vasta kolmannen kuullun äänen kohdalla voidaan alkaa tehdä johtopäätöksiä lajimäärittelyyn liittyen. Toisaalta kaupunkipihalla kuultavasta harakan äänestä voitaneen ottaa pinna jopa sen ensimmäisen ja huonosti kuullun äännähdyksen perusteella. Eri asia on kuulla vaikkapa yksittäinen keltahempon lentoääni ja ottaa siitä pinna ilman jatkohavaintoja. Tästä päästään kysymykseen, olisiko parempi aina pelata varman päälle ja jättää ensimmäisestä äännähdyksestä määrittäminen tekemättä? Tämä on kiintoisa kysymys, jonka vuoksi harrastajan täytyy havainnoida jossain määrin myös itseään. Oliko se varmasti, mitä jos ei ollut, ääntäisiköhän se vielä uudemman kerran?

**Lintuharrastajan
kevään kohokohta!**

ARKTIKA VIROLAHDILLA

Arktika-päivät 13.-30.5.2021

Leerviikin virkistysalue, Leerviikintie 120, Virolahti

TULOSSA

- *Live-seuranta*
- *Suoria lähetyksiä somessa*
- *Foto-Fennican optiikkamyynti*
- *Swarovskin edustus*

SEURAA

*Arktika-päivien
ajankohtaista
tilannetta
Facebook-tilillämme
@arktikavirolahti!*

www.arktikavirolahti.fi

Maisemaa Ifatyssa,
Madagaskarin
lounaisrannikolla

*Luonnosta kiinnostuneille
Madagaskar on haavemaa,
jonka eristyneisyys on luonut
valtavan määrän jännittäviä
endeemisiä lajeja, sukuja
ja jopa heimoja. Meille tuli
vaimoni Lauran kanssa
loistava tilaisuus retkeillä
saarella suomalaisryhmän
mukana 14.–25.11.2019.
Madagaskarilla on sademetsää
vain itäosassa kapeana
vyöhykkeenä, länsiosan ollessa
kuivaa savannityyppistä
metsää ja piikkipensaikkoa.
Seuraavassa muistelen kahta
hyvin erilaista retkiaamua,
joista ensimmäinen suuntautui
sademetsään ja toinen
savannille.*

Madagaskarin molemmat

Teksti ja kuvat: Petri Parkko

Sademetsäaamu

Heräsimme aamulla viiden aikoihin Andasiben kansallispuiston majoituspaikassa. Ulkona oli vielä hyvin hiljaista; vain joitakin lintujen kutsuääniä kuului lähistöltä. Kun indri (*Indri indri*), suurin Madagaskarin puoliapinoista, aloitti aamuhuutonsa puoli kuuden aikoihin, tulivat liikutuksen kyynelet silmiin. Oli

vaikea uskoa että olimme oikeasti tuolla tarunhohtoisella saarella. Myöhemmin indrien ääntelyä kuului monesta suunnasta ja myös varsin läheltä.

Pienellä pihapiirin kävelyretkellä löysimme madagaskarinmetsäkutojan (*Foudia omissa*), joka on selvästi lähilajia madagaskarinkutojaa (*F. madagascariensis*) harvinaisempi. Kookas isomus-

Indrit

mat puolet

takaija (*Coracopsis vasa*) lensi hienosti pihan yli ja pihapuissa ruokaili madagaskarinrillejä (*Zosterops maderaspatanus*), madagaskarinmedestäjiä (*Cinnyris sovimanga*) ja madagaskarinmanikkeja (*Lepidopygia nana*). Madagaskarinkuukalin (*Centropus toulou*) puputusta kuului jostain kauempaa. Rakennusten katoilla näkyi virtavästääräkkiä muistut-

tavia keltaisia madagaskarinvästäräkkejä (*Motacilla flaviventris*).

Aamupalan jälkeen minibussi suuntasi kohti kansallispuistoa, jossa seuraamme liittyivät paikalliset luonto-oppaat Nina ja Remy. Polku sademetsään oli aluksi leveä, mutta ”jungletraililla” se muuttui kapeaksi ja monin paikoin vaikeakulkuseksi poluksi. Alun nou-

suissa jalat menivät hapoille ja hiki virtasi, mutta kävelymme palkittiin pian päiväuniaan viettäneellä madagaskarinpöllöllä (*Otus rutilus*). Lintu sulautui päivehtimispaikkaansa todella hyvin, ja täytyi taas ihmetellä oppaiden tarkkasilmäisyyttä. Alkumatkasta meille näyttäytyi mielettömän upea endeemi, sinikuku (*Coua caerulea*). Joella näimme

Diadeemisifaka

Huivikehrääjä

Punanokkasorsat

punanokkasorsia (*Anas erythrorhyncha*) ja madagaskarinkalastajan (*Corythornis vintsioides*).

Olimme muutamien kilometrien nousujen ja laskujen jälkeen tulleet korkeammalle paikalle, josta oli selvästi löytynyt jotain jännittävää: useamman maan kansalaisia oli kerääntynyt kiikaroimaan latvuksia. Kyseessä oli yksi kauden uimmista puoliapinoista eli diadeemisifaka (*Propithecus diadema*). Pieni lauma päästi meidät varsin lähelle ja näimme kahdella naaraalla nelikuiset poikaset. Ehdimme kulkea polkua vain hetken kun näimme jälleen ylöspäin kiikaroivan ryhmän; he olivat löytäneet indrin! Pääsimme katselemaan, kuvaamaan ja erityisesti kuuntelemaan haavelajiamme. Kilometrejä latvuksessa kantava ääni oli läheltä kuultuna mahtava elämys. Valitettavasti molemmat edellä mainitut lajit ovat nykyisin äärimmäisen uhanalaisia.

Aamun haviksista iloisina lähdimme kulkemaan polkua pitkin takaisin portille. Meille oli varattuna vielä yksi huippujuttu: huivikehrääjällä (*Gactornis enarratus*) oli pesä karikkeessa. Naaras hautoi suojaväriinsä luottaen ja ympärillään kuvaavista ihmisistä välittämättä. Naisoppaamme Nina löysi polun läheisyydestä kaksi pientä puoliapinaa, bokombalia (*Haplemur griseus*). Tuo uhanalaisuusdeltaan vaarantuneeksi arvioitu laji syö vain bambua. Lähellä kansallispuiston porttia näimme hyvin pitkäkaulaisten endeemin kärsäkkään, Giraffe-necked weevilin (*Trachelophorus giraffa*). Madagaskarin ensimmäinen sademetsäaamu oli antanut ehkä vielä enemmän kuin uskalsimme etukäteen toivoa.

Savanniaamu

Olimme matkustaneet pitkään Madagaskarin kuivalle länsipuolelle, joka on tunnettu etenkin suurista apinanleipäpuistaan. Meille oli varattu aamuksi lintuopas, jonka johdolla lähdimme kävelemään ennen auringonnousua puistoon. Valtavat apinanleipäpuut, joista vanhimmat olivat noin 1 200-vuotiaita, hallitsivat muuten pensaikkoista ja kuivaa maisemaa. Kaikkialla puissa roikkui madagas-

Madagaskarinkeltakutojayhdyskunta apinanleipäpuussa

karinkeltakutojien (*Ploceus sakalava*) ruohosta rakennettuja pesiä.

Opastetuilla retkillä on aina riskinsä ja oppaamme Tabi vaikutti ensin aivan onnettomalta: hän osoitteli meille yleisiä lajeja, joita voi nähdä vaikka majoituspaikan terassilta. Pian hänelle onneksi selvisi, että olimme oikeasti linnuista kiinnostuneita, ja lajit alkoivat muuttua paremmiksi. Edessämme polulla kipitti nimensä mukaisesti kovaa vauhtia juoksukuku (*Coua cursor*), joka oli meille elis. Näimme puistossa myös jo aiemmin tutuiksi tulleita punalakkikukuja (*Coua ruficeps*). Oksien takana lymyillyt hyvin erikoinen, lyhytjalkainen ja pitkänokkainen arokyyhkyräökkä (*Monias benschi*) edusti kokonaan uutta lintuheimoa kyyhkyräökkälinnut (*Mesitornithiformes*). Yhdessä apinanleipäpuussa oli madagaskarintöyhtöhaukan (*Aviceda ma-*

Arokyyhkyräökkä

Madagaskarin luonnontilaiset alueet hupenevat kovaa vauhtia ja suuri osa lajeista on uhanalaisia.

Sirppivanga

Pyrstömarhi

dagascariensis) pesä ja näimme puistossa myös madagaskarintuulihaukkoja (*Falco newtoni*) ja madagaskarinrosvohaukan (*Polyboroides radiatus*).

Ennen matkaa jokaisella ornilla on toivelajeja, jotka pitäisi ehdottomasti nähdä maastossa omin silmin. Itse olin haaveillut endeemistä mustavalkoisesta ja käyränokkaisesta sirppivangasta (*Falculea palliata*), joka on sukunsa ainut edustaja. Opas kertoi kaukaisen äänen kuuluvan juuri sille lajille, enkä meinannut pysyä pöksyissäni. Opas kehotti rauhoittumaan, mutta mehän emme tienneet siinä vaiheessa, että lajin pesäpaikka oli tiedossa. Tulimme suuren apinanleipäpuun juurelle ja näimme korkealla oksistossa pesäänsä rakentavan sirppivangan lisäksi myös valkopäävangan (*Artamella viridis*) – aamuretkä voi siis pitää enemmän kuin onnistuneena. Ja sehän ei vielä näihin havikiisiin päättynyt!

Samaan aikaan kanssamme Madagaskarilla oli porukka suomalaisornejia, jotka olimme kohdanneet jo aiemminkin matkallamme. He olivat tulleet tähän puistoon yhden lajin takia: erittäin upea endeemi pyrstömarhi (*Uratelornis chimera*) on kaikkien saarella retkeilevien ornien toivelistalla, sillä tuon uhanalaisen lajin koko maailman kanta elää hyvin suppealla alueella – ja me olimme juuri

siellä. Sainkin pian polun yli juoksevista linnusta eliksen. Tabi kehotti meitä istahamaan polulle ja lähti sitten avustajan kanssa jahtaamaan lintua kuvattavaksi. Rohkea pyrstömarhi ilmestyi toukka nokassaan muutaman metrin päähän eteemme. Että voi olla hieno laji! Lähistöltä löytyi vielä elikseksi töyhtökuku (*Coua cristata*). Varhainen aamuretki saaren kuivassa länsiosassa oli ollut lajimäärältään koko matkamme paras.

Loppumietteitä

Lajistonsa puolesta Madagaskarin matkamme oli hyvin onnistunut, sillä halusimme nähdä monipuolisesti kaikkea muutakin kuin lintuja. Kameleontteja näimme kymmenittäin ja yöretkillä pääsimme katselemaan maailman pienimpiä kädellisiä, hiirimakeja. Suomalaisryhmässämme oli monella eri tavalla luonnosta kiinnostuneita, eikä tiukka ”revittäminen” maistunut kaikille. Tämä tarkoitti jatkuvia kompromisseja mm. heräämisen suhteen. Toisaalta pelkässä orniporukassa on vaarana keskittyminen vain lintuihin, jolloin monta muuta hienoa elämystä voi jäädä kokematta. Madagaskarilla omatoiminen liikkuminen on hankalaa ja usein myös vaarallista, joten jonkinlaiseen ryhmään kannattaa joka tapauksessa lyöttäytyä.

Lähes koko suomalaisseurueemme sai pahoja vatsavaivoja, ripulia, oksentelua ja kuumetta, mutta meidän perheellämme ei jäänyt onneksi yhtään retkeä väliin. Madagaskarilla matkustavien kannattaa todellakin huolehtia käsihygieniasta ja ottaa mukaan myös tehokkaat vatsalääkkeet.

Madagaskarin väestö on pääosin hyvin köyhää, eikä ympäristöongelmiin voi olla törmäämättä. Luonnontilaiset alueet hupenevat kovaa vauhtia ja suuri osa lajeista on uhanalaisia. Turismilla (myös ekoturismilla) on paljon haittavaikutuksia, mutta tässä maailman tilassa valitettavasti vain ulkomainen valuutta saa luonnonsuojelualueet ja niiden faunan säilymään. Jos päätät matkustaa Madagaskarille, matkusta vastuullisesti ja jätä rahaa kansallispuistoihin. Ne tarvitsevat sitä nyt kipeämmin kuin koskaan.

Lähteet:

- Behrens, K. & Barnes, K. 2016: Wildlife of Madagascar. WILDGuides. Princeton University Press. 344 s.
- Hawkins, F., Safford, R. & Skerrett, A. 2015: Birds of Madagascar and the Indian Ocean Islands. Helm field guides. London. 336 s.

MONIPUOLISET PAINOTUOTTEET - JO VUODESTA 1982

Gutzeitintie 12, 48100 KOTKA
info@painotalowestman.fi
www.painotalowestman.fi

Kylyverkko

Vanhan yahoogroups:n alaisen Kyly-verkon toiminta päättyi loppuvuodesta 2020, joten KyLY:lle on perustettu uusi sähköpostilista. Kuten aiemminkin, lista toimii mm. tiedotuskanavana yhdistysasioille. Listalle kuuluminen ei edellytä yhdistyksen jäsenyyttä. Seuraavassa ohjeet listan käyttämiseen.

Sähköpostilistalle liittyminen

Lähetä tyhjä sähköpostiviesti ilman otsikkoa tai viestiä osoitteeseen
kylyverkko+subscribe@googlegroups.com

Saat hetken kuluttua vastausviestin otsikolla "Liittymispyyntö ryhmälle kylyverkko".
Seuraa ohessa olevia ohjeita liittymisen viimeistelemiseksi.

Sähköpostilistalle kirjoittaminen

Lähetä viestisi osoitteella kylyverkko@googlegroups.com

Viesteihin vastaaminen

Käytä vastaamiseen sähköpostisi vastaa kaikille -toimintoa, muutoin viestisi lähtee vain edellisen viestin lähettäjälle. Voit myös kirjoittaa vastausosoitteeksi
kylyverkko@googlegroups.com

Osoitteenmuutos

Jos sähköpostiosoitteesi muuttuu, eroa sähköpostilistalta vanhalla osoitteellasi ja liity sähköpostilistalle uudella osoitteellasi.

Listalta eroaminen

Lähetä tyhjä sähköpostiviesti ilman otsikkoa tai viestiä osoitteeseen
kylyverkko+unsubscribe@googlegroups.com

Liittyminen ei onnistu?

Laita sähköpostia osoitteeseen lissusoikkeli@hotmail.com

Gmail-käyttäjät

1. Klikkaa saapuneesta viestistä "Liity tähän ryhmään" -painiketta.
2. Klikkaa uudelta avautuvalta sivulta painiketta "Liity ryhmään".
3. Kirjoita avautuvaan ikkunaan haluamasi näyttönimi tai käytä liittymiseen Google-tilisi profilia.
4. Klikkaa vielä kerran "Liity ryhmään". Sivulla lukee "Sinulla ei ole pääsyoikeutta tähän sisältöön", mutta tästä ei tarvitse välittää, koska Kylyverkkoon lähetettävät viestit lähetetään sähköpostilla.

Muut sähköpostiohjelmat

- ▶ HUOM! Älä klikkaa painiketta "Liity tähän ryhmään", sen sijaan vastaa saapuneeseen viestiin lähettämällä se takaisin.
- ▶ Viestiin ei tarvitse kirjoittaa mitään.
- ▶ Mikäli liittyminen onnistuu, saat sähköpostiisi vastauksen otsikolla "Olet liittynyt ryhmään kylyverkko".

Nuori mustahaikara kuvattuna Haminan Kirkkojärven ilmatilassa 9.8.2020.
Kuva: Ilkka Korhonen